

EHDOTUS OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖN ASETUKSEKSI AMMATILLISEN KOULUTUKSEN RAHOITUKSEN LASKENTAPERUSTEISTA

1 Nykytila ja ehdotetut keskeiset muutokset

1.1 Voimassa oleva asetus

Ammatillisen koulutuksen rahoituksesta säädetään opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) 3 a luvussa. Luku sisältää useita valtuutussäännöksiä antaa tarkempia säännöksiä opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella. Lain 32 b §:n 3 momentin mukaan opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä opiskelijan huomioimisesta rahoituksen perusteena. Lain 32 d §:n 4 momentin mukaan perusrahoituksen painotetun suoritemäärän laskennasta sekä mainitun pykälän 2 momentissa säädettyjen toteutuneiden opiskelijavuosien painotusperusteiden painokertoimista annetaan tarkempia säännöksiä opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella. Lain 32 f §:n 7 momentin mukaan suoritusrahoituksen painotetun suoritemäärän laskennasta, mainitun pykälän 2 ja 3 momentissa säädettyjen suoritettujen tutkintojen ja tutkinnon osien painotusperusteiden painokertoimista sekä 6 momentissa tarkoitettujen osaamispisteiden huomioon ottamista koskevien rajoitusten laskentaperusteista annetaan tarkempia säännöksiä opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella. Lain 32 g §:n 3 momentin mukaan vaikuttavuusrahoituksen perusteiden määräytymisestä ja laskennasta annetaan tarkempia säännöksiä opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella. Lisäksi lain 32 g §:n 3 momentin mukaan strategiarahoituksen myöntämisperusteista voidaan säätää tarkemmin opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella.

Opetus- ja kulttuuriministeriön on antanut edellä mainittujen valtuutussäännösten perusteella 6.10.2017 opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksen ammatillisen koulutuksen rahoituksen laskentaperusteista (682/2017), jäljempänä *ammattillisen koulutuksen rahoitusasetus*. Asetusta on muutettu 30.5.2018 annetulla asetuksella (415/2018), jolloin asetukseen lisättiin opiskelijapalautetta koskevat säännökset.

1.2 Rahoitusosuuksien muuttaminen

Ammatillisen koulutuksen uusi rahoitusjärjestelmä on tullut voimaan ensimmäisen kerran varainhoitovuoden 2018 rahoitusta myönnettäessä. Uuden järjestelmän käyttöönottoon liittyi varainhoitovuosia 2018-2021 koskenut siirtymäaika, jonka aikana oli tarkoitus asteittain laskea perusrahoituksen osuutta ja kasvattaa suoritus- ja vaikuttavuusrahoituksen osuutta siten, että varainhoitovuonna 2022 perusrahoitusosuus olisi 50 prosenttia, suoritusrahoitusosuus 35 prosenttia ja vaikuttavuusrahoitusosuus 15 prosenttia. Vaikuttavuusrahoitusosuus määräytyy kolmen erillisen osion perusteella, jotka ovat 1) tutkinnon tai tutkinnon osia suorittaneiden työllistyminen ja jatko-opintoihin siirtyminen, 2) opiskelijapalaute ja 3) työelämäpalaute. Siirtymäsäännöksen perusteella opiskelijapalautetta käytettiin rahoituksen myöntämisperusteena ensimmäisen kerran varainhoitovuoden 2020 rahoituksessa. Työelämäpalaute puolestaan olisi siirtymäsäännöksen mukaisesti tarkoitus ottaa käyttöön ensimmäisen kerran varainhoitovuoden 2022 rahoitusta myönnettäessä.

Opetus- ja kulttuuriministeriö lähetti lausuntokierrokselle 22.6.-17.8.2020 hallituksen esitysluonnoksen ammatillisesta koulutuksesta annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta (<https://minedu.fi/hanke?tunnus=OKM042:00/2020>), jossa ehdotetaan ammatillisen koulutuksen

rahoitukseen liittyviä muutoksia opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettuun lakiin sekä valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annettuun lakiin (884/2017). Esitysluonnoksessa ehdotetaan ammatillisen koulutuksen eri rahoitusosuuksien prosenttiosuuksia muutettavaksi siten, että rahoitusosuuksien prosenttiosuudet säilyisivät varainhoitovuoden 2020 tasossa, jolloin perusrahoituksen osuus olisi 70 prosenttia, suoritusrahoituksen osuus 20 prosenttia ja vaikuttavuusrahoituksen osuus 10 prosenttia. Lisäksi lainsäädäntöä ehdotetaan tarkennettavaksi siten, että opiskelija- ja työelämäpalautteen keräämisessä voitaisiin ottaa käyttöön automaattiset palautejärjestelmät. Tämän vuoksi esityksessä ehdotetaan myös työelämäpalautteen käyttöönottoa siirrettäväksi vuodelle eli vuoteen 2023, jolloin työelämäpalautteen vastuullisilta työpaikkaohjaajilta kysyttävän palautteen keräämisessä voitaisiin suoraan siirtyä automaattiseen palautejärjestelmään.

Voimassa olevan ammatillisen koulutuksen rahoitusasetuksen 2 §:ssä säädetään tutkintojen ja muun koulutuksen painokertoimista, 5 §:ssä tutkintotyyppien painokertoimista, 6 §:ssä erityisen tuen järjestämisen korotuskertoimista, 7 §:ssä majoituksen järjestämisen korotuskertoimista ja 8 §:ssä henkilöstökoulutuksen, työvoimakoulutuksen ja vankilaopetuksen järjestämisen kertoimista. Edellä mainituissa säännöksissä säädetty painokertoimet on määritelty ammatillisen koulutuksen lopullisten eli vuodesta 2022 sovellettavaksi tarkoitettujen rahoitusosuuksien (50/35/15) mukaisesti. Varainhoitovuosia 2018-2021 koskevan siirtymäajan aikana käytettävistä kertoimista puolestaan on säädetty asetuksen 15-18 §:n siirtymäsäännöksissä, sillä rahoitusosuuksien suhde vaikuttaa painokertoimien määrittelyyn. Koska ammatillisen koulutuksen rahoitusosuudet olisi tarkoitus varainhoitovuodesta 2021 lukien säilyttää varainhoitovuoden 2020 tasossa, tulisi myös rahoitusasetuksessa säädetty kertoimet muuttaa vastaamaan tasoa, jossa perusrahoitusosuus on 70 prosenttia, suoritusrahoitusosuus 20 prosenttia ja vaikuttavuusrahoitusosuus 10 prosenttia.

1.3 Kustannusten tarkistaminen

Ammatillisen koulutuksen taloustiedot kerätään ammatillisen koulutuksen järjestäjiltä vuosittain. Ammatillisen koulutuksen kustannukset on kerätty koulutuksen järjestäjiltä vuodesta 2018 lukien uuden rahoitusjärjestelmän tarpeista lähtevällä tarkkuudella, jossa välittömät opetuskustannukset ja tuotot on kerätty Tilastokeskuksen kansallisen koulutusluokitus 2016:n, rahoitusjärjestelmän kustannusryhmittelyn ja tutkintotyyppien mukaisella seurantarhyhmätasolla (yhteensä 36 eri seurantarhyhmää) eriteltyinä edelleen vankilaopetukseen, oppisopimuskoulutukseen ja muuhun kuin edellisiin kuuluvaan koulutukseen. Lisäksi järjestäjäkohtaisesti on raportoitu kiinteistö-, majoitus-, ruokailu-, opintososiaaliset- ja muut koulutuksen järjestäjäkohtaiset yhteiset kustannukset. Tiedot raportoidaan Opetushallituksen valosjärjestelmässä <https://vos.oph.fi/rap>.

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 32 d §:n 2 momentin 1 kohdan mukaan perusrahoituksessa toteutuneita opiskelijavuosia painotetaan tutkintorakenteeseen kuuluvien eri tutkintojen sekä valmentavan koulutuksen ja muun ammatillisen koulutuksen järjestämiskustannusten perusteella. Suoritusrahoituksessa lain 32 f §:n 2 momentin 1 kohdan mukaan tutkinnon osien osamispisteitä ja mainitun pykälän 3 momentin 1 kohdan mukaan tutkintoja painotetaan tutkintorakenteeseen kuuluvien eri tutkintojen järjestämiskustannusten perusteella. Voimassa olevan rahoitusasetuksen 2 §:n mukaan ammatillisen koulutuksen tutkintorakenteeseen kuuluvat tutkinnot jaetaan kustannusryhmiin tutkinnon järjestämisestä aiheutuvien keskimääräisten kustannusten perusteella asetuksen liitteen mukaisesti. Ammatilliset tutkinnot on jaettu viiteen eri kustannusryhmään, joille on asetuksessa säädetty kustannuskertoimet.

Voimassa olevan rahoitusasetuksen 2 §:ssä säädetty kustannusryhmien painokertoimet, 3 momentissa säädetty valmentavan koulutuksen painokertoimet sekä 7 §:ssä säädetty majoituksen järjestä-

misen korotuskertoimet perustuvat vuoden 2015 seurantajärjestelmän mukaisiin raportoituuihin kustannuksiin. Nämä paino- ja korotuskertoimet ehdotetaan tarkistettavaksi uusimpia kustannustietoja vastaaviksi. Kerrointen tarkastelu ehdotetaan tehtäväksi vuosien 2018 ja 2019 toteutuneilla kustannustiedoilla, sillä rahoitus- ja seurantajärjestelmän suoritelaskennan muutosten vuoksi vertailu 2018 vuotta aikaisempiin kustannustietoihin ei ole tarkoituksenmukaista.

1.4 Opiskelija- ja työelämäpalaute

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 32 g §:n mukaan vaikuttavuusrahoitus määräytyy tutkinnon tai tutkinnon osia suorittaneiden työllistymisen ja jatko-opintoihin siirtymisen, opiskelijapalautteen ja työelämäpalautteen perusteella. Rahoituslain muutoslain 532/2017 voimaantulosäännöksen 2 momentin mukaan vaikuttavuusrahoitusta käytettiin ensimmäisen kerran rahoituksen myöntämisperusteena varainhoitovuoden 2020 rahoituksessa. Muutoslain voimaantulosäännöksen 7 momentin mukaan vaikuttavuusrahoituksen määräytymisperusteena ei varainhoitovuosina 2020 ja 2021 käytetä tutkinnon osia suorittaneiden työllistymistä tai jatko-opintoihin siirtymistä eikä työelämäpalautetta, eli varainhoitovuonna 2020 vaikuttavuusrahoitus on myönnetty pelkästään tutkinnon suorittaneiden työllistymisen ja jatko-opintoihin siirtymiseen sekä opiskelijapalautteen perusteella.

Rahoituslain 32 g §:n 3 momentin valtuutussäännös valtuuttaa antamaan tarkempia säännöksiä vaikuttavuusrahoituksen perusteiden määräytymisestä ja laskennasta. Valtuutussäännöksen nojalla voimassa olevan rahoitusasetuksen 13 a §:ssä säädetään opiskelijapalautteesta ja sen keräämisestä, 13 b §:ssä opiskelijapalautteen kysymyksistä ja pisteytyksestä sekä 13 c §:ssä opiskelijapalautteen painotuksesta ja laskennasta. Asetus ei vielä sisällä työelämäpalautetta koskevia säännöksiä.

Lausuntokierroksella olleessa hallituksen esitysluonnoksessa ehdotetaan muutettavaksi rahoituslain 32 g §:ää. Työelämäpalautteen osalta säännöstä ehdotetaan tarkennettavaksi siten, että työelämäpalautteena käytettäisiin oppi- ja koulutusopimustyöpaikkojen antamaa palautetta. Ehdotettu säännös määritteli tarkemmin kohdejoukon, jolta palautetta kerätään, ja rajaisi valtuutta säätää asetuksella työelämäpalautteen keräämisestä. Lisäksi ehdotetaan säädettäväksi, että Opetushallitus vastaisi opiskelija- ja työelämäpalautteen automaattisesta keräämisestä. Myös tämä säännös rajaisi valtuutta säätää palautteiden keräämisestä, sillä jos palaute kerättäisiin automaattisesti, asetuksella sitä ei voitaisi säätää muun tahon kuin Opetushallituksen tehtäväksi. Lisäksi ehdotetaan tarkennettavaksi valtuutussäännöksen sanamuotoa siten, että siinä selkeästi säädettäisiin valtuudesta antaa tarkempia säännöksiä myös palautteiden keräämisestä.

Voimassa olevan ammatillisen koulutuksen rahoitusasetuksen mukaan koulutuksen järjestäjä vastaa opiskelijapalautteen keräämisestä. Opetushallitus koordinoi ja ylläpitää opiskelijapalautejärjestelmää. Opiskelijapalaute kerätään opetushallinnon vaikuttavuustietopalvelun Arvon kautta, jota CSC ylläpitää ja kehittää yhteistyössä opetus- ja kulttuuriministeriön, Opetushallituksen ja asiakasorganisaatioiden kanssa. Opiskelijapalautteen keräämiseksi koulutuksen järjestäjät luovat vastauslinkin Opetushallituksen opiskelijapalautejärjestelmästä ja lähettävät sen opiskelijalle. Opiskelija vastaa kyselyyn linkin kautta ja vastaukset tallentuvat Arvossa tietokantaan, jonka rekisterinpitäjänä toimii ammatillisen koulutuksen opiskelijapalaute-tietojen osalta Opetushallitus. Opiskelijapalautejärjestelmässä on kuitenkin tarkoitus siirtyä 1.7.2021 lukien palautteen automaattiseen keräämiseen, jolloin Opetushallitus lähettäisi palautekyselyn vastauslinkin suoraan opiskelijalle valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain 2 luvussa tarkoitettuun perusopetuksen, lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen valtakunnalliseen tietovarantoon eli Koski-tietovarantoon tallennettujen tietojen perusteella. Uuteen menettelyyn siirtyminen edellyttäisi rahoitusasetuksen muuttamista opiskelijapalautteen keräämistä koskevilta osin.

Lausuntokierroksella olleen hallituksen esitysluonnoksessa ehdotetun mukaisesti työelämäpalautteen käyttöönottoa siirrettäisiin vuodelle ja työelämäpalautetta käytettäisiin rahoituksen myöntämisen perusteena ensimmäisen kerran myönnettäessä rahoitusta varainhoitovuodelle 2023. Rahoitusasetukseen ehdotetaan lisättäväksi säännökset työelämäpalautteen keräämisestä, palautekyselyn väittämistä sekä vastausten painotuksesta ja pisteytyksestä.

Työelämäpalautetta ehdotetaan kerättäväksi koulutuksen järjestäjittäin niiltä työpaikoilta, joissa opiskelijat hankkivat osaamista oppi- tai koulutussopimuksella. Tavoitteena on saada palautetta siitä, miten koulutuksen järjestäjän toiminta vastaa työelämän tarpeita ja kuinka hyvin yhteistyö työpaikan ja koulutuksen järjestäjän välillä toimii. Palautetta ei kerättäisi yksittäisen opiskelijan toiminnasta. Palautetta ehdotetaan kerättäväksi kunkin työpaikalla tapahtuvan osaamisen hankkimisjakson päättymisen jälkeen. Tarkoituksena on, että varainhoitovuoden 2023 rahoituksen perusteena käytettäisiin 1.7.2021-30.6.2022 välisenä aikana päättyviin työpaikkojaksoihin kohdistuvaa palautetta.

Työelämäpalautetta ehdotetaan kerättäväksi kahtena erillisenä osiona. Ensimmäinen osa olisi niin sanottu työpaikkakysely, jossa palautetta kerättäisiin koulutustyöpaikan edustajalta. Palautetta kerättäisiin kaksi kertaa vuodessa. Työpaikkakysely toteutettaisiin siten, että Opetushallitus toimittaisi koulutuksen järjestäjälle tiedot työpaikoista, joissa on ollut koulutuksen järjestäjän opiskelijoita oppi- tai koulutussopimuksella työpaikalla järjestettävässä koulutuksessa. Kukin koulutuksen järjestäjä vastaisi annettujen tietojen pohjalta työpaikkakyselyn lähettämisestä koulutustyöpaikoille kohdentaen sen työpaikan johdolle tai muulle yhteyshenkilölleen. Työelämäpalautteen toinen osa muodostuisi opiskelijoiden vastuullisille työpaikkaohjaajille suunnatusta kyselystä. Vastuullisille työpaikkaohjaajille suunnattu kysely olisi tarkoitus automatisoida siten, että Opetushallitus lähettäisi vastauslinkit suoraan vastuullisille työpaikkaohjaajille Koski-tietovarantoon tallennettujen yhteystietojen perusteella.

1.5 Muut muutokset

Edellä mainittujen muutosten lisäksi ehdotetaan tarkennettavaksi rahoitusasetuksen 1 §:n sääntelyä koulutuksen järjestäjän päättämien lomajaksojen huomioon ottamisesta opiskelijavuosien laskennassa. Asetukseen lisättäisiin myös säännös oppivelvollisuuden laajentamiseen liittyvästä maksuttomuuden korotuskertoimesta. Lisäksi muutettaisiin opiskelijapalautteen vastausten pistemäärän painotuksessa käytettävää katokorjauskerrointa koskevaa sääntelyä.

Esitettyjen muutosten laajuuden vuoksi ehdotetaan annettavaksi uusi asetus ammatillisen koulutuksen rahoituksen laskentaperusteista. Uudella annettavalla asetuksella kumottaisiin voimassa oleva opetus- ja kulttuuriministeriön asetus ammatillisen koulutuksen rahoituksen laskentaperusteista.

2 Säännöskohtaiset perustelut

1 §. *Opiskelijavuuteen kuuluvat päivät*

Voimassa olevan asetuksen 1 §:n *1 momentin* mukaan opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 32 b §:ssä tarkoitettuun opiskelijavuuteen kuuluviksi päiviksi ei lueta koulutuksen järjestäjän päättämää yhtäjaksoisesti vähintään neljä viikkoa kestävästä lomajaksoa siltä osin kuin lomaa ylittää neljä viikkoa. Säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että lomajaksoa koskevasta aikarajasta luovuttaisiin. Jatkossa kaikki koulutuksen järjestäjän päättämät lomajaksot vähennettäisiin opiskelijavuuteen kuuluvista päivistä lomajakson kestosta riippumatta. Koulutuksen järjestäjän tulisi tallentaa kaikki lomajaksot Koski-tietovarantoon.

Koulutuksen järjestäjän päättämällä lomajaksolla tarkoitetaan sellaista ajanjaksoa, jolloin koulutuksen järjestäjä ei tarjoa opiskelijalle mahdollisuutta osaamisen hankkimiseen, kuten etukäteen ilmoitettua joului-, talvi- tai kesäloma-aikaa. Nykytilaa vastaavasti opiskelijavuoteen kuuluvaksi luettiin opiskelijan omat henkilökohtaiset lomajaksot tai hyväksyttävään syyhyn, kuten sairauteen perustuvat poissaolot, ellei opiskelijan opiskeluoikeutta ole ammatillisesta koulutuksesta annetun lain säännösten perusteella tältä ajalta keskeytetty.

Pykälän 2 momentissa säädetään opiskelijan huomioimisesta rahoituksen perusteena tilanteissa, jolloin opiskelijan ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 44 §:ssä tarkoitetussa henkilökohtaisessa osaamisen kehittämissuunnitelmassa tai mainitun lain 8 §:ssä tarkoitetussa koulutuksessa muutoin on sovittu, että opiskelija ei opiskele kaikkina säännönmukaisina opiskelupäivinä. Ehdotettu 2 momentin säännös vastaisi voimassa olevaa säännöstä.

2 §. Tutkintojen ja muun koulutuksen painokertoimet

Pykälässä säädettäisiin tutkintojen ja muun koulutuksen painokertoimista. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin voimassa olevaa säännöstä vastaavasti, että ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (531/2017) 6 §:ssä tarkoitettuun tutkintorakenteeseen kuuluvat tutkinnot jaetaan kustannusryhmiin tutkinnon järjestämisestä aiheutuvien keskimääräisten kustannusten perusteella asetuksen liitteen mukaisesti.

Pykälän 2 momentissa säädetään ammatillisten tutkintojen kustannusryhmistä. Tutkinnot ehdotetaan edelleen jaettavaksi viiteen kustannusryhmään, mutta kustannusryhmien painokertoimia ehdotetaan tarkennettavaksi uusimpien kustannustietojen perusteella. Ehdotetun säännöksen mukaan uudet kustannusryhmien painokertoimet olisivat (suluissa voimassa olevan asetuksen mukainen painokertoimen):

- 1) 0,73 (0,70) kustannusryhmä 1;
- 2) 0,91 (0,99) kustannusryhmä 2;
- 3) 1,07 (1,23) kustannusryhmä 3;
- 4) 1,43 (1,59) kustannusryhmä 4;
- 5) 2,19 (2,33) kustannusryhmä 5.

Lisäksi kustannustietojen perusteella ehdotetaan muutettavaksi useiden tutkintojen kustannusryhmiä. Tutkintojen sijoittuminen kustannusryhmiin ilmenee asetusluonnoksen liitteestä.

Kustannusryhmien kertoimet on määritelty seurantaryhmittäisistä kustannuksista. Seurantaryhmän kustannukset perustuvat seurantaryhmittäin kerättyihin kustannuksiin ja järjestäjäkohtaisesti kerättyihin seurantaryhmiin jyvitettyihin yhteisiin kustannuksiin, joita ovat esimerkiksi kiinteistö- ja muut yhteiset kustannukset. Kullekin seurantaryhmälle laskettiin keskimääräinen yksikkökustannus ("keskihinta") kokonaiskustannusten ja toteutuneiden opiskeluvuosien perusteella. Tämän jälkeen seurantaryhmät ryhmiteltiin keskihinnan mukaiseen järjestykseen ja ryhmiteltiin viiteen tutkintokoulutuksen kustannusryhmään sekä valmentavan koulutuksen kustannusryhmään (valmentava koulutus ja opiskeluvalmiuksia tukevat opinnot). Kustannusryhmien kertoimet muodostettiin ryhmään sijoitettujen seurantaryhmien keskimääräisistä kustannuksista suhteessa kaikkien koulutusten yksikkökustannukseen. Laskenta tehtiin erikseen vuoden 2018 ja 2019 tietojen perusteella. Mikäli

seurantaryhmän kustannusryhmä olisi noussut tai laskenut vain toisena vuosista 2018 ja 2019, seurantaryhmän kustannusryhmää ei ehdoteta muutettavaksi. Lisäksi kustannusryhmää ehdotetaan muutettavaksi vain yhtä ylemmäksi tai yhtä alemmaksi.

Pykälän 3 momentissa säädetään valmentavien koulutusten, tutkintoon johtamattoman muun ammatillisen koulutuksen sekä ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 63 §:ssä tarkoitettujen opiskeluvalmiuksia tukevien opintojen painokertoimista. Myös nämä painokertoimet ehdotetaan tarkistettavaksi uusimpien kustannustietojen perusteella. Painokertoimet tulisi tarkistaa myös rahoitusosuuksia koskevan lakimuutoksen vuoksi. Näiden koulutusten painokertoimissa otettaisiin kustannuserojen lisäksi edelleen huomioon myös se, että niitä ei rahoiteta ollenkaan suoritus- ja vaikuttavuusrahoitusosuuksissa.

Ammatilliseen koulutukseen valmentavan koulutuksen sekä työhön ja itsenäiseen elämään valmentavan koulutuksen ehdotettu uusi painokerroin olisi 1,50. Varainhoitovuoden 2020 rahoituksessa käytetty painokerroin oli 1,41 eli valmentavan koulutuksen painokerroin nousisi hieman.

Muuna ammatillisena koulutuksena voidaan järjestää ammatillista osaamista syventävää tai täydentävää koulutusta, joka on tutkintoon johtamatonta, tyypillisesti lyhytkestoista koulutusta. Lisäksi muuna ammatillisena koulutuksena voidaan järjestää ammatilliseen tehtävään valmistavaa koulutusta, joka valmistaa ansio- ja liikennelentäjän, lennonjohtajan tai kaupunkiraideliikenteen tehtäviin. Muun ammatillisen koulutuksen ehdotettu uusi painokerroin olisi 0,89, eli kerroin nousisi hieman varainhoitovuoden 2020 rahoituksessa käytetystä painokertoimesta 0,86. Kertoimen määrittelyssä noudatettaisiin voimassa olevan asetuksen mukaisen kertoimen määrittelyssä sovellettuja periaatteita. Ehdotettu kerroin vastaisi kustannusryhmän 1 painokerrointa ja kertoimen määrittelyssä otettaisiin huomioon mahdollisuus periä opiskelijamaksuja. Perittävillä opiskelijamaksuilla on tarkoitus kattaa keskimäärin 15 prosenttia koulutuksen kustannuksista, joten painokerroin olisi 85 prosenttia kustannusryhmän 1 painokertoimesta. Lisäksi kertoimen määrittelyssä otettaisiin huomioon se, että muun ammatillisen koulutuksen rahoitus myönnetään kokonaan perusrahoituksena.

Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 8 §:ssä tarkoitettuun muuhun ammatilliseen koulutukseen kuuluu erityyppisiä koulutuksia, joilla ei ole yhtenäistä kustannusrakennetta, esimerkiksi ansio- ja liikennelentäjän sekä lennonjohtajan tehtäviin valmistavan koulutuksen kustannustaso on huomattavan korkea. Näitä koulutuksia voitaisiin nykytilaa vastaavasti myös jatkossa rahoittaa lisäksi rahoituslain 32 e §:ssä tarkoitetun perusrahoituksen harkinnanvaraisen korotuksen kautta.

Oppimisvalmiuksia tukevien opintojen ehdotettu uusi painokerroin olisi 1,50. Voimassa olevassa asetuksessa painokerroin on asetettu kustannusryhmän 2 tasoon ja kerrottu kahdella, koska rahoitus muodostuu pelkästään perusrahoituksesta. Painokerroin on vastannut valmentavan koulutuksen painokerrointa. Vuoden 2018 kustannustietojen perustella (noin 250 opiskelijavuotta) ”keskihinta” oli samalla tasolla kuin valmentavan koulutuksen ”keskihinta” ja vuoden 2019 kustannustietojen perusteella (noin 650 opiskelijavuotta) ”keskihinta” oli alempi kuin valmentavan koulutuksen. Kustannusryhmien tarkistamisen periaatteiden mukaisesti painokerrointa ei ehdoteta muutettavaksi, koska kustannustietojen mukaan muutostarve olisi ilmennyt vain yhden vuoden kustannusten perusteella. Oppivalmiuksia tukeviin opintoihin sisältyy eri tyyppisiä opintoja, joiden kustannusrakenne ei ole yhtenäinen ja opiskelijavuosisivolyymi on pieni, mitkä seikat osaltaan vaikeuttavat painokertoimen luotettavaa määrittämistä toteutuneiden kustannusten perusteella. Ehdotettu painokerroin vastaisi edelleen valmentavan koulutuksen painokerrointa, eli kerroin nousisi hieman varainhoitovuoden 2020 rahoituksessa käytetystä painokertoimesta 1,41.

3 §. *Opiskelijavuosien kustannusryhmän määräytyminen*

Säännös vastaisi voimassa olevan asetuksen 3 §:n säännöstä.

4 §. *Tutkintojen ja tutkinnon osien kustannusryhmän määräytyminen*

Säännös vastaisi voimassa olevan asetuksen 4 §:n säännöstä.

5 §. *Tutkintotyyppien ja oppisopimuskoulutuksen järjestettävän koulutuksen painokertoimet*

Pykälässä säädettäisiin tutkintotyyppien eli ammatillisen perustutkinnon, ammattitutkinnon ja erikoisammattitutkinnon painokertoimista. Ehdotetun säännöksen *1 momentin* mukaan perusrahoituksessa ammatti- ja erikoisammattitutkintokoulutuksen painokerroin olisi 0,77 ja *2 momentin* mukaan suoritusrahoituksessa 0,54. Ammatillisen perustutkinnon painokerroin olisi voimassa olevaa säännöstä vastaavasti 1,0. Pykälän painokertoimet ehdotetaan muutettavaksi vastaamaan voimassa olevan asetuksen 15 §:n 4 momentissa olevan siirtymäsäännöksen mukaisia kertoimia, joita on käytetty varainhoitovuoden 2020 rahoituksessa. Painokertoimien määrittelyperiaatteita ei ehdoteta muutoin muutettavaksi.

Rahoituslain 32 d §:n 2 momentin 2 kohdan mukaan toteutuneiden opiskelijavuosien painotusperusteena käytetään koulutuksen järjestämistä oppisopimuskoulutuksena. Voimassa olevassa asetuksessa ei säädetä oppisopimuskoulutuksen painokertoimesta, koska kerroin on käytännössä ollut 1. Koska rahoituslain mukaan koulutuksen järjestämistä oppisopimuskoulutuksena kuitenkin käytetään painotusperusteena, pykälään ehdotetaan selkeyden vuoksi lisättäväksi *3 momentti*, jonka mukaan oppisopimuskoulutuksena järjestettävän koulutuksen painokerroin on 1,0. Oppisopimuskoulutuksena järjestettävän koulutuksen opiskelijavuoden painoarvo olisi nykytilaa vastaavasti sama kuin muissa oppimisympäristöissä järjestettävän koulutuksen painokerroin.

6 §. *Maksuttoman koulutuksen painokerroin*

Asetuksen 6 §:ssä säädettäisiin maksuttoman koulutuksen painokertoimesta. Ehdotetun säännöksen mukaan maksuttoman koulutuksen painokerroin olisi 0,052. Painokertoimen määrittelyssä otettaisiin huomioon hallituksen esitysluonnoksessa oppivelvollisuuslaiksi ehdotetut ammatillisen koulutuksen lisämäärärahat, jotka kohdistuvat oppivelvollisuuslaissa tarkoitetun maksuttoman koulutuksen järjestämiseen tai oppivelvollisuuden laajentamiseen liittyviin ohjaus- ja valvontavastuisiin.

Maksuttomaan koulutukseen oikeutettujen opiskelijoiden toteutuneita opiskelijavuosia painotettaisiin asetuksella säädettävällä painokertoimella, mikä nostaisi koulutuksen järjestäjien saamaa rahoitusta näiden opiskelijoiden osalta. Koska rahoituksen määräytymisessä käytetään aina varainhoitovuotta edeltävää vuotta edeltäneen vuoden toteutuneita opiskelijavuosia, varainhoitovuosilta 2019-2020 ei ole käytettävissä maksuttomaan koulutukseen oikeutettuja opiskelijoita koskevia tietoja. Mainituilta vuosilta käytettäisiin vastaavan ikäisten opiskelijoiden suorittamia opiskelijavuosia. Varainhoitovuoden 2021 rahoitusta myönnettäessä käytettäisiin vuonna 2003 tai sen jälkeen syntyneiden opiskelijoiden ajalla 1.8.-31.12.2019 suorittamia opiskelijavuosia. Varainhoitovuoden 2022 rahoitusta myönnettäessä puolestaan käytettäisiin vuonna 2003 tai sen jälkeen syntyneiden opiskelijoiden vuonna 2020 suorittamia opiskelijavuosia.

Oppimateriaalien ja tarvikkeiden kustannuksissa on suuria eroja ei koulutusalojen kesken. Asetuksen 6 §:ssä säädettävä painokerroin olisi määritelty keskimääräisten kustannusten mukaisesti. Jos

koulutuksen järjestäjälle oppimateriaaleista ja tarvikkeista aiheutuvat kustannukset olisivat keskimääräistä merkittävästi korkeammat, kustannuksia voitaisiin korvata myös rahoituslain 32 e §:ssä säädetyn perusrahoituksen harkinnanvaraisen korotuksen kautta. Kyseisen säännöksen mukaan koulutuksen järjestäjälle myönnettävää perusrahoitusta voidaan korottaa harkinnanvaraisesti koulutuksen järjestäjän toimintaan liittyvästä erityisestä syystä. Opetus- ja kulttuuriministeriö päättää hakemuksesta harkinnanvaraisesta korotuksesta.

Jatkossa maksuttomuuden painokerrointa tarvittaessa tarkennettaisiin toteutuneiden kustannustietojen perusteella. Kustannustietojen perusteella olisi myös mahdollista ottaa käyttöön tutkintokohtaisia maksuttomuuden painokertoimia sekä huomioida oppivelvollisuuden ohjaus- ja valvontavastuista aiheutuvat kustannukset maksuttomuuskertoimesta erillisen painokertoimen kautta. Uudistuksen alkuvaiheessa ehdotetaan kuitenkin säädettäväksi vain yhdestä maksuttomuuskertoimesta, joka sisältäisi myös oppivelvollisuuden laajentamisen ohjaus- ja valvontakustannukset, koska uudistuksen alkuvaiheessa kaikki maksuttomaan koulutukseen oikeutetut olisivat myös oppivelvollisia. Koulutuslakohtaiset merkittävät erot otettaisiin huomioon perusrahoituksen harkinnanvaraisen korotuksen kautta.

7 §. Erityisen tuen järjestämisen korotuskertoimet

Pykälässä säädettäisiin erityisen tuen ja vaativan erityisen tuen korotuskertoimista. Vastaava säännös on voimassa olevan asetuksen 6 §:ssä. Pykälän 1 ja 2 momentissa säädetty korotuskertoimet ehdotetaan muutettavaksi vastaamaan voimassa olevan asetuksen 16 §:n 3 momentissa olevan siirtymäsäännöksen mukaisia korotuskertoimia, joita on käytetty varainhoitovuoden 2020 rahoituksessa. Painokertoimien määrittelyperiaatteita ei ehdoteta muutoin muutettavaksi.

Ehdotetun pykälän *1 momentin* mukaan erityisen tuen järjestämisen korotuskerroin olisi tutkintokoulutuksessa 0,50 ja valmentavassa koulutuksessa 0,64. Ehdotetun *2 momentin* mukaan vaativan erityisen tuen järjestämisen korotuskerroin olisi tutkintokoulutuksessa 1,67 ja valmentavassa koulutuksessa 1,41. Vaikeasti vammaisten opiskelijoiden osalta korotuskerroin olisi kuitenkin tutkintokoulutuksessa 3,38 ja valmentavassa koulutuksessa 3,27. Jos koulutuksen järjestäminen edellyttää, että opiskelijalla on henkilökohtainen koulunkäyntiavustaja, korotuskerroin olisi tutkintokoulutuksessa 7,57 ja valmentavassa koulutuksessa 7,81.

Pykälän *3 ja 4 momentit* vastaisivat voimassa olevan asetuksen 6 §:n 3 ja 4 momentteja.

8 §. Majoituksen järjestämisen korotuskertoimet

Pykälässä säädettäisiin majoituksen järjestämisen korotuskertoimista. Vastaava säännös on voimassa olevan asetuksen 7 §:ssä. Majoituksen korotuskertoimet ehdotetaan tarkistettavaksi uusimpien kustannustietojen perusteella. Korotuskertoimet tulee tarkistaa myös rahoitusosuuksia koskevan lakimuutoksen vuoksi. Ehdotetun *1 momentin* mukaan ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 103 §:ssä tarkoitetun majoituksen järjestämisen korotuskerroin olisi 0,48. Sisäoppilaitosmuotoisessa koulutuksessa korotuskerroin olisi 0,69 ja vaativan erityisen tuen yhteydessä järjestettävän majoituksen korotuskerroin 1,84.

Majoituksen korotuskertoimien laskennassa majoituksen kustannuksiin jyvitettiin ylimääräisen ruokailun keskimääräinen kustannus sisäoppilaitosmuotoisessa ja vaativan erityisen tuen tehtävän yhteydessä järjestetyssä majoituksessa. Majoituskertoimet on määritelty siten, että ne tuottaisivat lopullisessa rahoituksessa kustannuksia vastaavan euromäärän.

Majoitustyyppin keskimääräinen kustannus	Vuosi 2018, €/opv	Vuosi 2019 €/opv	Majoituksen kustannus keskimäärin 2018-2019
Majoitus	3 117	2 940	3 025
Sisäoppilaitosmuotoinen majoitus	4 212	4 459	4 333
Vaativan erityisen tuen tehtävän majoitus	11 677	11 526	11 601

Pykälän 2 momentti vastaisi voimassa olevan asetuksen 7 §:n 2 momenttia.

9 §. Henkilöstökoulutuksen, työvoimakoulutuksen ja vankilaopetuksen järjestämisen kertoimet

Pykälässä säädettäisiin henkilöstökoulutuksen, työvoimakoulutuksen ja vankilaopetuksen kertomista. Vastaava säännös on voimassa olevan asetuksen 8 §:ssä. Pykälässä säädetyt kertoimet ehdotetaan muutettavaksi vastaamaan voimassa olevan asetuksen 18 §:ssä olevan siirtymäsäännöksen mukaisia kertoimia, joita on käytetty varainhoitovuoden 2020 rahoituksessa. Kertoimien määrittelyperiaatteita ei ehdoteta muutoin muutettavaksi.

Ehdotetun 1 momentin mukaan henkilöstökoulutuksen vähennyskerroin olisi -0,71. Jos ammatillisesta koulutuksesta annetun 8 §:ssä tarkoitettua muuta ammatillista koulutusta järjestetään henkilöstökoulutuksena, vähennyskerroin olisi kuitenkin -0,50. Voimassa olevaa sääntelyä vastaavasti kertoimet olisivat negatiivisia ja niillä vähennettäisiin henkilöstökoulutuksena järjestettävän koulutuksen rahoitusta sillä osuudella, jolla koulutuksen järjestäjä rahoittaa koulutusta työnantajilta kerättävillä maksuilla.

Henkilöstökoulutuksen vähennys otettaisiin nykytilaa vastaavasti huomioon ainoastaan perusrahoituksessa. Käytännössä vähennyskerroin vaikuttaisi siten, että tutkintotavoitteisen henkilöstökoulutuksen opiskelijavuosista ei myönnettäisi ollenkaan perusrahoitusta, mutta sen sijaan suoritus- ja vaikuttavuusrahoitusosuuksissa henkilökoulutuksen suoritteet otettaisiin huomioon täysimääräisinä. Henkilöstökoulutuksen julkinen rahoitusosuus olisi tällöin 50 prosenttia laskennallisesta rahoituksesta. Muuta ammatillista koulutusta rahoitetaan vain perusrahoituksen puitteissa, joten henkilöstökoulutuksen vähennyskerroin olisi -0,50 ja julkinen rahoitusosuus olisi 50 prosenttia laskennallisesta rahoituksesta.

Ehdotetun 2 momentin mukaan työvoimakoulutuksen korotuskerroin olisi 0,25. Työvoimakoulutuksen korotuskerrointa sovelletaan työvoimakoulutuksena järjestettävään ammatti- ja erikoisammattitutkintokoulutukseen sekä ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 8 §:ssä tarkoitettuun muuhun ammatilliseen koulutukseen, koska niissä ei työvoimakoulutuksena järjestettävässä koulutuksessa voida periä opiskelijamaksuja.

Ehdotetun 3 momentin mukaan vankilaopetuksen korotuskerroin olisi 0,64.

10 §. Perusrahoituksen laskenta

Pykälässä säädettäisiin perusrahoituksen laskennasta. Vastaava säännös on voimassa olevan asetuksen 9 §:ssä.

Pykälän *1 momentti* vastaisi voimassa olevan asetuksen 9 §:n 1 momenttia.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin järjestäjäkohtaisen painokertoimen laskennasta. Momenttiin lisättäisiin 3 kohdaksi säännös, jonka mukaan painokertoimen laskennassa otettaisiin huomioon myös 6 §:ssä säädetyllä maksuttoman koulutuksen kertoimella painotetut toteutuneet opiskelijavuodet. Voimassa olevaan säännökseen verrattuna 2 momentin kohdat 3-6 siirtyisivät kohdiksi 4-7 ja lisäksi mainituissa kohdissa otettaisiin huomioon pykälien numerointien muutokset. Muutoin ehdotettu 2 momentti vastaisi voimassa olevan 9 §:n 2 momenttia.

11 §. *Suoritusrahoituksen laskenta*

Pykälässä säädettäisiin suoritusrahoituksen laskennasta. Voimassa olevaan säännökseen verrattuna muutettaisiin 2 momentin 2 kohdan ja 3 momentin 2 kohdan pykäläviittaukset vastaamaan uuden asetuksen mukaista pykälien numerointia. Muutoin ehdotettu säännös vastaisi voimassa olevan asetuksen 10 §:n sääntelyä.

12 §. *Vaikuttavuusrahoituksen jakautuminen*

Pykälässä säädettäisiin vaikuttavuusrahoituksen jakautumisesta työllistymisen ja jatko-opintoihin siirtymisen, opiskelijapalautteen ja työelämäpalautteen kesken. Vastaava säännös on voimassa olevan asetuksen 11 §:ssä.

Voimassa olevan asetuksen 11 §:n mukaan vaikuttavuusrahoituksesta myönnetään 2/3 opiskelijoiden työllistymisen ja jatko-opintoihin siirtymisen perusteella, 1/6 opiskelijapalautteen ja 1/6 työelämäpalautteen perusteella. Nämä osuudet on määritelty alkuperäiseen lopputilanteeseen, jolloin vaikuttavuusrahoituksen osuus ammatillisen koulutuksen kokonaisrahoituksesta olisi 15 prosenttia. Tällöin siis työllistymisen ja jatko-opintoihin siirtymisen osuus kokonaisrahoituksesta olisi 10 prosenttia ja opiskelijapalautteen osuus 2,5 prosenttia ja työelämäpalautteen osuus 2,5 prosenttia.

Ehdotetun säännöksen mukaan vaikuttavuusrahoituksesta myönnettäisiin 7/10 opiskelijoiden työllistymisen ja jatko-opintoihin siirtymisen perusteella, 3/20 opiskelijapalautteen ja 3/20 työelämäpalautteen perusteella. Vaikuttavuusrahoituksen osuus ammatillisen koulutuksen kokonaisrahoituksesta olisi 10 prosenttia, jolloin työllistymisen ja jatko-opintoihin siirtymisen osuus kokonaisrahoituksesta olisi 7 prosenttia ja opiskelijapalautteen osuus 1,5 prosenttia ja työelämäpalautteen osuus 1,5 prosenttia. Voimassa olevan asetuksen mukaisia osuuksia muutettaisiin siten, että osuuksien määrät kokonaisrahoituksesta määriteltäisiin 0,5 prosentin tarkkuudella, sillä voimassa olevan asetuksen mukaiset rahoitusosuudet 2/3 ja 1/6 eivät 10 prosentin kokonaisrahoitusosuudessa olisi tasa-jaollisia.

13 §. *Työllistymisen ja jatko-opintoihin siirtymisen painokertoimet*

Säännös vastaisi voimassa olevan asetuksen 12 §:n sääntelyä.

14 §. *Työllistymisen ja jatko-opintoihin siirtymisen laskenta*

Säännös vastaisi voimassa olevan asetuksen 13 §:n sääntelyä.

15 §. *Opiskelijapalautteen kohderyhmät*

Pykälässä säädettäisiin siitä, miltä opiskelijoiden kohderyhmältä opiskelijapalautetta kerätään. Ehdotetut opiskelijapalautteen kohderyhmät vastaisivat voimassa olevan asetuksen säännösten mukaisia kohderyhmiä, mutta säännöksen kirjoitusasua ehdotetaan muutettavaksi.

Ehdotetun pykälän *1 momentin 1 kohdan* mukaan opiskelijapalautetta kerättäisiin ammatillisen tutkintokoulutuksen aloittaneilta opiskelijoilta. Tätä kyselyä kutsuttaisiin *aloituskyselyksi*. Ehdotetun *1 momentin 2 kohdan* mukaan opiskelijapalautetta kerättäisiin ammatillisen tutkinnon taikka tutkinnon osan tai osia suorittaneilta opiskelijoilta. Tätä kyselyä kutsuttaisiin *päätöskyselyksi*. Ehdotetut kohderyhmät vastaisivat voimassa olevan asetuksen 13 a §:n 1 momentin 1-3 kohdissa säädettyjä kohderyhmiä. Käytännössä voimassa olevan asetuksen 1 kohta muodostaa aloituskyselyn kohderyhmän ja 2-3 kohdat muodostavat päätöskyselyn kohderyhmän, joten kohtien 2-3 sääntely yhdistetään uudeksi 2 kohdaksi.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin opiskelijapalautteen kohderyhmää koskevasta rajauksesta. Ehdotetun säännöksen mukaan opiskelijoilta, jotka suorittavat tutkinnon tai tutkinnon osan ilman tutkintokoulutukseen osallistumista, ei kerättäisi opiskelijapalautetta. Ehdotettu säännös vastaisi sisällöltään voimassa olevan asetuksen 13 a §:n 4 momentin säännöstä. Palautetta ei ole katsottu perustelluksi kerätä opiskelijoilta, jotka tulevat suoraan näyttöön, koska heillä ei katsota olevan sellaista kokemusta koulutuksen järjestäjän toiminnasta, että heidän vastauksiaan voitaisiin pitää edustavina.

Pykälän *3 momentissa* säädettäisiin ajanjaksosta, jota koskevaa palautetta käytetään kunkin varainhoitovuoden rahoituksen perusteena. Ehdotettu säännös vastaisi sisällöltään voimassa olevan asetuksen 13 a §:n 1 momentissa säädettyä. Ehdotetun säännöksen mukaan opiskelijapalautteen perusteella myönnettävän vaikuttavuusrahoituksen perusteena käytettäisiin niiden opiskelijoiden antamaa palautetta, joiden henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma on hyväksytty (aloituskysely) tai jotka ovat osoittaneet henkilökohtaisessa osaamisen kehittämissuunnitelmassa tavoitteena olevan osaamisen (päätöskysely) varainhoitovuotta edeltävää vuotta edeltävän vuoden heinäkuun 1 päivän ja varainhoitovuotta edeltävän vuoden kesäkuun 30 päivän välisenä aikana. Esimerkiksi ajalta 1.7.2021-30.6.2022 kerättävää palautetta käytettäisiin varainhoitovuoden 2023 rahoituksen myöntämisen perusteena.

Voimassa olevaa sääntelyä ja käytäntöä vastaavasti aloituskyselyyn vastattaisiin opintojen alkaessa, kun henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma on hyväksytty. Henkilökohtaista osaamisen kehittämissuunnitelmaa päivitetään opintojen aikana, mutta opiskelijapalautekyselyyn vastattaisiin vain yhden kerran sen jälkeen, kun suunnitelma on ensimmäisen kerran hyväksytty. Pykälän *3 momentissa* säädettyyn palautejaksoon kuuluisivat aloituskyselyn palautteet niiltä opiskelijoilta, joiden henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman hyväksymispäivämäärä on ajalla 1.7.-30.6., vaikka palaute olisikin annettu palautejakson päättymisen jälkeen. Vastaavasti jos palaute on annettu palautejakson aikana, mutta suunnitelman hyväksymispäivämäärä on ennen kyseisen palautejakson alkua, kuuluu annettu palaute aiempaan palautejaksoon.

Toisen kerran opiskelijapalautekyselyyn vastattaisiin opintojen loppuvaiheessa, kun opiskelija on osoittanut henkilökohtaisessa osaamisen kehittämissuunnitelmassa tavoitteena olevan tutkinnon taikka tutkinnon osan tai osien suorittamiseksi tarvittavan osaamisen. Voimassa olevaa säännöstä ja käytäntöä vastaavasti vastaamisen ajankohta olisi sidoksissa henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman mukaiseen viimeiseen näyttöön tai muulla tavalla tapahtuvaan osaamisen osoittamiseen. Opiskelijapalautekyselyyn vastaamisen ajankohta määräytyisi näytön antamisen perusteella

ja pääsääntöisesti opiskelijapalautekyselyyn vastattaisiin ennen kuin opiskelija on saanut tiedon viimeisen näytön osaamisen arvioinnista taikka tutkintotodistuksen tai todistuksen suoritetuista tutkinnon osista. Kuten aloituskyselyssäkin, säädettyyn palautejaksoon kuuluisivat päättökyselyn palautteet niiltä opiskelijoilta, joiden viimeisen näytön tai muun osaamisen osoittamisen päivämäärä on ajalla 1.7.-30.6.

16 §. *Opiskelijapalautteen kerääminen*

Pykälässä säädettäisiin opiskelijapalautteen keräämisestä. Voimassa olevan sääntelyn mukaan koulutuksen järjestäjä vastaa palautteen keräämisestä. Palautteen keräämistä koskevaa sääntelyä ehdotetaan muutettavaksi, koska palautteen keräämisessä siirryttäisiin 1.7.2021 lukien automaattiseen menettelyyn, jossa Opetushallitus vastaisi palautekyselyn lähettämisestä suoraan opiskelijalle. Uuden menettelyn myötä koulutuksen järjestäjä ei enää toimittaisi palautekyselyä opiskelijalle.

Ehdotetun pykälän 1 momentissa säädettäisiin palautekyselyn lähettämisestä. Ehdotetun säännöksen mukaan Opetushallitus lähettäisi palautekyselyn opiskelijalle. Käytännössä Opetushallitus lähettäisi palautekyselyn opiskelijalle koulutuksen järjestäjän Koski-tietovarantoon tallentamien yhteystietojen perusteella. Lausuntokierroksella olleessa hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annettua lakia siten, että koulutuksen järjestäjän tulisi tallentaa tutkintokoulutukseen osallistuvan opiskelijan tarpeelliset yhteystiedot Koski-tietovarantoon, jotta yhteystiedot olisivat Opetushallituksen käytettävissä palautekyselyn lähettämiseksi. Suunnitelmien mukaan vastauslinkki opiskelijapalautekyselyyn lähetettäisiin opiskelijoille esimerkiksi sähköpostitse tai tekstiviestinä.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin myös palautekyselyn lähettämisen ajankohdasta. Ehdotetun säännöksen mukaan aloituskysely lähetettäisiin, kun opiskelijan henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma on hyväksytty. Käytännössä palautekysely lähetettäisiin heti sen jälkeen, kun koulutuksen järjestäjä on tallentanut Koski-tietovarantoon tiedon henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman hyväksymisestä.

Ehdotetun säännöksen mukaan päättökysely lähetettäisiin, kun opiskelija on osoittanut henkilökohtaisessa osaamisen kehittämissuunnitelmassa tavoitteena olevan tutkinnon suorittamiseksi tarvittavan osaamisen. Jos opiskelijan tavoitteena ei olisi koko tutkinnon suorittaminen, päättökysely lähetettäisiin, kun opiskelija on osoittanut henkilökohtaisessa osaamisen kehittämissuunnitelmassa tavoitteena olevan tutkinnon osan tai osien suorittamiseksi tarvittavan osaamisen. Päättökysely lähetettäisiin Koski-tietovarantoon tallennettujen henkilökohtaista osaamisen kehittämissuunnitelmaa koskevien tietojen perusteella. Käytännössä päättökysely lähetettäisiin, kun opiskelija EHoksiin tallennettujen tietojen mukaan on osoittanut osaamisensa viimeisessä suunnitelman mukaisessa näytössä tai muutoin. Päättökysely lähetettäisiin osaamisen osoittamisen EHoksiin tallennetun päivämäärän perusteella riippumatta siitä, onko osaamisen osoittaminen tullut hyväksytyksi tai hylätyksi. Nykytilaa vastaavasti koulutuksen keskeyttäneiltä ei kerättäisi päättövaiheen opiskelijapalautetta.

Koulutuksen järjestäjä vastaisi Koski-tietovarantoon tallennettujen opiskelijoiden yhteystietojen virheellömyydestä ja ajantasaisuudesta. Opetushallitus lähettäisi kyselyn tietovarantoon tallennettujen yhteystietojen perusteella. Jos yhteystiedon tietosisältö olisi siten virheellinen, että palautekyselyä ei voida toimittaa, Opetushallitus saisi tästä tiedon ja voisi ilmoittaa koulutuksen järjestäjälle virheellisestä yhteystiedosta. Koulutuksen järjestäjä voisi korjata virheellisen yhteystiedon ja palautekysely voitaisiin lähettää uudelleen.

Pykälän 2 *momentissa* säädettäisiin, että jos opiskelijalle on 15 §:n 3 momentissa tarkoitettuna jaksone lähetetty aloitus- tai päättökysely, opiskelijalle ei saman koulutuksen järjestäjän opinnoissa lähetettäisi kyseisen jakson aikana vastaavaa kyselyä. Vastaavasta menettelystä säädetään voimassa olevan asetuksen 13 a §:n 5 momentissa.

Pykälän 3 *momentissa* säädettäisiin kyselyn vastausajasta. Voimassa olevan sääntelyn mukaan kyselyn vastausaika on ollut 30 päivää henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman hyväksymisestä tai osaamisen osoittamisesta. Vastausaika on laskettu näistä ajankohdista lukien, vaikka koulutuksen järjestäjä toimittaisi opiskelijalle vastauslinkin vasta myöhemmin. Voimassa olevan asetuksen mukaan Opetushallitus on voinut pidentää vastausaikaa koulutuksen järjestäjän pyynnöstä enintään 30 päivää. Pidennysmahdollisuudella on mahdollistettu yllättävissä tilanteissa koulutuksen järjestäjille joustoa.

Uuteen palautemenettelyyn siirtyminen muuttaisi myös kyselyn vastausaikaan liittyviä menettelyitä. Ehdotetun säännöksen mukaan kyselyn vastausaika olisi 30 vuorokautta kyselyn lähettämisestä. Käytännössä palautekyselyn vastauslinkki lähetettäisiin opiskelijalle automaattisesti heti, kun tieto HOKS:in hyväksymisestä on tallennettu, mutta yksittäistapauksissa esimerkiksi teknisistä syistä kysely voitaisiin lähettää myös tätä myöhemmin. Nykykäytännöstä poiketen opiskelijalla olisi kuitenkin aina 30 vuorokautta vastausaikaa kyselyn lähettämisestä riippumatta siitä, onko kysely lähetetty heti HOKS:in hyväksymisen jälkeen vai myöhemmin. Jos palautekyselyä ei olisi voitu toimittaa virheellisen yhteystiedon vuoksi ja se lähetettäisiin uudelleen yhteystiedon korjaamisen jälkeen, alkaisi 30 päivän vastausaika kulua tästä uudelleenlähettämisestä.

Ehdotetun säännöksen mukaan vastausaika olisi kuitenkin enintään 60 vuorokautta aloituskyselyssä henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman hyväksymisestä ja päättökyselyssä henkilökohtaisessa osaamisen kehittämissuunnitelmassa tavoitteena olevan osaamisen osoittamisesta. Tämä takaraja olisi tarpeellinen, koska palautejakson päättymisen jälkeen saapuneita vastauksia ei enää käytännössä voitaisi ottaa huomioon kyseisen palautejakson rahoituksen perusteena. Yksittäistapauksissa palautekysely voisi siis jäädä kokonaan lähettämättä, jos esimerkiksi virheelliset yhteystiedot huomataan vasta 60 vuorokauden aikarajan jälkeen. Kyse ei kuitenkaan ole opiskelijan oikeudesta tai velvollisuudesta antaa palautetta, vaan rahoituksen perusteena käytettävän palautteen keräämisestä. Rahoituksen määräytymisen kannalta ei ole merkitystä sillä, että yksittäisellä opiskelijalla ei ole ollut mahdollisuutta antaa palautetta.

17 §. *Opiskelijapalautteen kysymykset ja pisteytys*

Pykälässä säädettäisiin aloitus- ja päättökyselyn kysymyksistä ja vastausten pisteytyksestä. Kysymyksiä ja pisteytystä ei ehdoteta muutettavaksi. Ehdotettu säännös vastaisi voimassa olevan asetuksen 13 b §:n säännöstä.

18 §. *Opiskelijapalautteen painotus ja laskenta*

Pykälässä säädettäisiin opiskelijapalautteen painotuksesta ja laskennasta. Ehdotetut säännökset vastaavat pääosin voimassa olevan asetuksen 13 c §:n sääntelyä, mutta säännösten kirjoitusasua ehdotetaan joiltain osin muutettavaksi. Lisäksi katokorjauskertoimen laskentaperiaatteita ehdotetaan muutettavaksi.

Pykälän *1 momentin* mukaan opiskelijapalautteen perusteella jaettavasta vaikuttavuusrahoituksesta 1/4 myönnettäisiin aloituskyselyn perusteella ja 3/4 päättökyselyn perusteella. Säännöksen mukainen jakosuhte vastaisi nykytilaa.

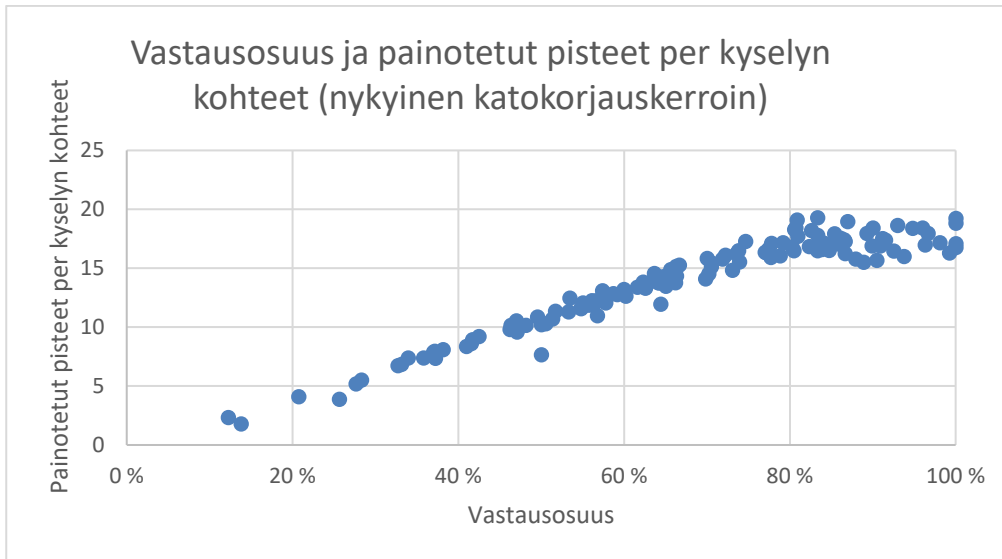
Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin vastausosuuden ja sen perusteella laskettavan katokorjauskertoimen laskemisesta. Vastausosuudesta laskemisesta koskeva säännös vastaisi voimassa olevaa säännöstä. Ehdotetun säännöksen mukaan aloituskyselylle, tutkinnon suorittaneiden opiskelijoiden kyselylle sekä tutkinnon osan tai osia suorittaneiden opiskelijoiden kyselylle laskettaisiin kyselyjen kohteena olleiden ja kyselyihin vastanneiden opiskelijoiden määrän perusteella järjestäjäkohtainen vastausosuus, joka on kyseiseen kyselyyn vastanneiden määrä jaettuna kyselyn kohteena olleiden määrällä. Vastausosuuden perusteella laskettaisiin kullekin kyselylle järjestäjäkohtainen katokorjauskerroin.

Säännöksen mukainen vastausosuus ja sen perusteella laskettava katokorjauskerroin määriteltäisiin jatkossakin nykytilaa vastaavasti erikseen aloituskyselylle, tutkinnon suorittaneiden opiskelijoiden kyselylle sekä tutkinnon osan tai osia suorittaneiden opiskelijoiden kyselylle. Vastausosuuden ja katokorjauskertoimen laskennassa päättökysely jaettaisiin siis kahteen erilliseen osioon eli koko tutkinnon suorittaneiden ja tutkinnon osan tai osia suorittaneiden kyselyyn. Tämä jako on tarpeen, koska tutkinnon suorittaneiden kyselyllä on erilainen painoarvo rahoituksen perusteena käytettävien pisteiden määrittelyssä.

Katokorjauskertoimen käyttö on tarpeen, jotta rahoituksen perusteena käytettävien vastausten pelkkä lukumäärä ei yksistään olisi merkittävässä asemassa rahoituksen myöntämisessä. Katokorjauskertoimella otetaan huomioon järjestäjien vastausosuudet ja tasoitetaan vastausosuuksien välisten erojen merkitystä.

Katokorjauskertoimen muodostumista ehdotetaan muutettavaksi siten, että se tasoittaisi vastausosuuksien välisen erojen merkitystä nykyistä enemmän. Muutos olisi tarpeen, koska nykyisin vastausosuus on huomattavasti annetun palautteen laatua eli vastauksien keskimääräistä pistemäärää merkittävämpi selittäjä koulutuksen järjestäjien välisiä painotettujen pisteiden eroja tarkasteltaessa. Vuoden 2020 varsinaisen suoritepäättöksen rahoitusperusteena olleessa aloituskyselyssä painotetut pistemäärät määräytyivät suurelta osin vastausosuuden perusteella, kun huomioidaan järjestäjäkohtaiset erot kyselyn kohteena olleiden opiskelijoiden määrässä.

Kuvaaja: Vastausosuus ja painotetut pisteet per kyselyn kohteet (vuoden 2020 varsinaisen suoritepäättöksen rahoitusperusteena ollut aloituskysely)

Nykyisin opiskelijapalautteille tehdään täysi katokorjaus, jos vastausosuus on vähintään 80 prosenttia. Tällöin vastausosuutta pidetään niin korkeana, että sen voidaan ajatella edustavan myös loppujen vastaamatta jättäneiden 20 prosentin mielipidettä. Tätä alhaisemmalla vastausprosentilla tehdään vain osittainen katokorjaus siten, että vastausosuuden laskiessa ja lopulta lähestyessä nollaa, laskee myös katokorjauksen antama lisä ja lopulta lähestyy nollaa. Menettely on katsottu perustelluksi, koska mitä alhaisempi vastausosuus on, sitä vähemmän edustavina vastauksia voidaan pitää. Katokorjauskerrointa käytettäessä koulutuksen järjestäjän kannattaa aina pyrkiä mahdollisimman korkeaan vastausprosenttiin, ainakin vähintään 80 prosenttiin, koska opiskelijapalautepisteiden painotettu määrä ja saatu rahoitusosuus on tällöin sitä suurempi, mitä suurempi on vastausprosentti.

Katokorjauskerrointa koskevaa sääntelyä ehdotetaan muutettavaksi siten, että täysimääräisen katokorjauksen saisi nykyistä pienemmällä vastausosuudella. Ehdotuksen mukaan alaraja laskettaisiin 80 prosentista 70 prosenttiin, koska 80 prosentin on todettu olleen monelle järjestäjälle käytännössä hyvin hankala saavuttaa. Lisäksi 70 prosentin rajan alle jäävien vastausosuuksien osittaista katokorjausta ehdotetaan muutettavaksi siten, että sen antaman lisän väheneminen ei olisi yhtä jyrkkää vastausosuuden laskiessa, ja nykyisestä poiketen korjauskertoimen arvo kasvaisi vastausosuuden pienentyessä. Katokorjauskerroin kuitenkin vähenisi kullakin vastausosuudella laskettuun täyteen katokorjaukseen suhteutettuna. Alle 20 prosentin vastausosuuksilla kerroin olisi vakio, eikä enää kasvaisi, koska näin pienellä vastausosuudella edustavuutta voidaan pitää jo liian heikkona.

Ehdotettu katokorjauskerroin yhteenvetona:

- kun vastausosuus vähintään 70 %: $\frac{1}{\text{vastausosuus}}$
- kun vastausosuus alle 70 % mutta yli 20 %: $\frac{1}{0,7} + 2,04 * (0,7 - \text{vastausosuus})$
- kun vastausosuus korkeintaan 20 %: $\frac{1}{0,7} + 2,04 * (0,7 - 0,2) = \frac{432}{175}$

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin painotetun pistemäärän laskemisesta. Ehdotetun säännöksen mukaan koulutuksen järjestäjän kunkin opiskelijapalautekyselyn vastausten pisteiden yhteismäärä kerrotaisiin kyseisen kyselyn järjestäjäkohtaisella katokorjauskertoimella. Ehdotettu säännös vastaisi voimassa olevaa menettelyä.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin vaikuttavuusrahoituksen perusteena käytettävän opiskelijapalautteen suoritelmäärän laskennasta. Ehdotetun säännöksen mukaan aloituskyselyn perusteella

myönnettävän vaikuttavuusrahoituksen perusteena olisi aloituskyselyn vastausten painotettu pistemäärä eli aloituskyselyn vastausten pistemäärä kerrottuna 3 momentin mukaisesti järjestäjäkohtaisella katokorjauskertoimella. Päätökyselyn perusteella myönnettävä vaikuttavuusrahoitus jakaantuisi tutkinnon suorittaneiden sekä tutkinnon osan tai osia suorittaneiden opiskelijoiden palaute-osuuksiin. Tutkinnon suorittaneiden vastausten osalta vaikuttavuusrahoituksen perusteena olisi tutkinnon suorittaneiden opiskelijoiden vastausten painotettu pistemäärä kerrottuna luvulla kolme. Tutkinnon osan tai osia suorittaneiden opiskelijoiden vastausten osalta vaikuttavuusrahoituksen perusteena olisi opiskelijoiden vastausten painotettu pistemäärä. Ehdotettu säännös vastaisi voimassa olevaa menettelyä. Koko tutkinnon ja pelkästään tutkinnon osan tai osia suorittaneiden erilainen painotus perustuu siihen, että tutkinnon osasta tai osista muodostunut kokonaisuus on laajuudeltaan koko tutkintoa suppeampi ja se oletetaan suoritettavaksi keskimäärin selvästi nopeammin kuin koko tutkinto, jolloin myös potentiaalisten vastaavien joukko opiskelijavuotta kohden on suurempi.

19 §. Työelämäpalautteen kohderyhmät

Pykälässä säädettäisiin työelämäpalautteen keräämisen kohderyhmistä. Ehdotetun pykälän *1 momentin 1 kohdan* mukaan työelämäpalautetta kerättäisiin oppi- tai koulutusopimustyöpaikan edustajalta. Tätä kyselyä kutsuttaisiin *työpaikkakyselyksi*. Säännöksessä ei tarkemmin määriteltäisi, ketä työpaikan edustajalla tarkoitetaan. Lähtökohtaisesti työpaikan edustajan tulisi olla vastuullisessa asemassa oleva henkilö siinä toimintayksikössä, jossa opiskelija on suorittanut työpaikkajaksonsa. Tarkoituksena on, että työpaikkakyselyyn vastaisivat ne henkilöt, jotka vastaavat oppi- ja koulutusopimuksiin liittyvästä yhteistyöstä koulutuksen järjestäjän kanssa ja työpaikan toiminnoista laajemmin, eivätkä ainoastaan yksittäisten opiskelijoiden ohjaamisesta. Koulutuksen järjestäjän valitsema työpaikan edustaja voisi halutessaan siirtää palautekyselyn vastattavaksi myös muulle soveltuvaksi vastaajaksi katsomalleen henkilölle, ellei hän itse katso olevansa oikea henkilö vastaamaan kyselyyn.

Ehdotetun *2 kohdan* mukaan työelämäpalautetta kerättäisiin oppi- tai koulutusopimukseen perustuvan osaamisen hankkimisen vastuulliselta työpaikkaohjaajalta. Vastuullisesta työpaikkaohjaajasta säädetään ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 72 §:n 2 momentissa, jonka mukaan koulutus-työpaikalta nimetään opiskelijalle ammattitaidoltaan, koulutukseltaan tai työkokemukseltaan pätevä vastuullinen työpaikkaohjaaja. Oppisopimuskoulutusta saavan yrittäjän työpaikkaohjaaja voi olla myös toiselta työpaikalta tai muutoin tehtävään soveltuva henkilö. Vastuullinen työpaikkaohjaaja nimetään oppi- tai koulutusopimuksessa. Käytännössä myös muut henkilöt voivat ohjata opiskelijaa työpaikalla järjestettävän koulutuksen aikana.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin ajanjaksosta, jota koskevaa palautetta käytetään kunkin varainhoitovuoden rahoituksen perusteena. Ehdotetun säännöksen mukaan työelämäpalautteen perusteella myönnettävän vaikuttavuusrahoituksen perusteena käytettäisiin palautetta, joka koskee varainhoitovuotta edeltävää vuotta edeltävän vuoden heinäkuun 1 päivän ja varainhoitovuotta edeltävän vuoden kesäkuun 30 päivän välisenä aikana suoritettuja oppi- tai koulutusopimukseen perustuvia osaamisen hankkimisjaksoja. Esimerkiksi ajalta 1.7.2021-30.6.2022 kerättävää palautetta käytettäisiin varainhoitovuoden 2023 rahoituksen myöntämisen perusteena. Oppi- tai koulutusopimukseen perustuvia osaamisen hankkimisjaksoja kutsuttaisiin asetuksessa *työpaikkajaksoiksi*. Palautejaksoon kuuluisivat palautejakson aikana suoritettuja työpaikkajaksoja koskevat palautteet, vaikka palaute olisikin annettu vasta palautejakson päättymisen jälkeen. Vastaavasti jos palaute on annettu palautejakson aikana, mutta työpaikkajakso on suoritettu ennen palautejakson alkua, annettu palaute kuuluu aiempaan palautejaksoon.

Työpaikalla järjestettävän koulutuksen kesto yksittäisen opiskelijan kohdalla voi vaihdella merkittävästi. Oppisopimus voi koskea enimmällään koko tutkintoa, kun taas koulutusopimus solmitaan tutkinnon osittain. Säännöksessä tarkoitettu osaamisen hankkimisjakso olisi kuitenkin korkeintaan yhtä tutkinnon osaa koskeva, koska opiskelijan HOKS:issa osaamisen hankkiminen suunnitellaan tutkinnon osittain. Yksittäinen tutkinnon osa voidaan suorittaa kokonaan oppi- tai koulutusopimukseen perustuen, jolloin se muodostaa yhden osaamisen hankkimisjakson. Toisaalta yhteen tutkinnon osaan voi kuulua myös useita erillisiä osaamisen hankkimisjaksoja, jotka suoritetaan työpaikalla tai muissa oppimisympäristöissä. Työelämäpalautetta kerättäisiin jokaisen tutkinnon osan osalta, johon sisältyy oppi- tai koulutusopimukseen perustuvaa osaamisen hankkimista, ja jokaisen tutkinnon osaan kuuluvan työpaikalla suoritettavan osaamisen hankkimisjakson perusteella. Jos tutkinnon osaan sisältyy useita erillisiä työpaikkajaksoja, palaute kerättäisiin jokaisen suoritettujen jaksosien perusteella erikseen. Osaamisen hankkimisjaksot ja niiden suunniteltu kesto kirjataan EHoksiin, josta saataisiin myös tieto työpaikkajaksojen suorittamisesta.

Työpaikkajakson suorittamisella tarkoitettaisiin jakson suorittamisen päättymistä HOKS:issa suunnitellun mukaisesti. Palautteen keräämisen kannalta ratkaisevaa olisi työpaikkajakson päättymisen päivämäärä, eikä suorittamisella tarkoitettaisiin työpaikkajakson osaamisen arviointiin perustuvaa hyväksyttyä suorittamista. Palautetta ei kerättäisi keskeytynneiltä työpaikkajaksolta. Palautteen kohdentuminen tiettyyn vuosipuoliskoon ratkaistaisiin työpaikkajakson päättymisajankohdan perusteella, vaikka työpaikkajakso olisi alkanut jo aiemman vuosipuoliskon aikana.

20 §. Työpaikkakyselyn palautteen kerääminen

Pykälässä säädettäisiin työpaikkakyselyn palautteen keräämisestä. Pykälän *1 momenttiin* ehdotetun säännöksen mukaan koulutuksen järjestäjä vastaisi työpaikkakyselyn palautteen keräämisestä. Menettely vastaisi nykyisin opiskelijapalautteen keräämisessä käytössä olevaa menettelyä, jossa Opetushallitus luo kyselyiden vastauslinkit ja koulutuksen järjestäjä käy noutamassa vastauslinkit opiskelijapalauttejärjestämästä. Ehdotetun 19 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan työpaikkapalautetta kerättäisiin oppi- tai koulutusopimustyöpaikan edustajalta. Koulutuksen järjestäjä päättäisi, kenelle ja millä tavoin se toimittaa palautekyselyn työpaikan edustajalle.

Opetushallitus muodostaisi vastauslinkin EHoksiin kirjatun työpaikan nimen perusteella. Linkki muodostuisi nimen kirjoitusasuun perusteella, joten jos kyseisellä työpaikalla voi olla useita erilaisia kirjoitusasuja, muodostuisi erillinen vastauslinkki jokaisen erilaisen kirjoitusasuun perusteella. Esimerkiksi kirjoitusasu ”Päiväkoti Perhonen” tai ”Perhosen päiväkoti” muodostavat kaksi erillistä vastauslinkkiä. Koulutuksen järjestäjän tulisi siis huolehtia siitä, että oppi- ja koulutusopimustyöpaikkojen nimet tallennetaan EHoksiin yhtenäisen kirjoitusasuun mukaisesti. Jos samalle työpaikalle muodostuu useita erillisiä linkkejä erilaisen kirjoitusasuun vuoksi, koulutuksen järjestäjän tulee toimittaa kaikki muodostuneet vastauslinkit työpaikan edustajalle vastattavaksi. Jos edustaja vastaa vain yhteen kyselyyn, otetaan vastauksen pisteytyksessä huomioon vain ne työpaikkajaksot, joiden EHoksiin kirjattu kirjoitusasu vastaa kyseistä linkkiä.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin palautteen keruujaksoista. Työpaikkapalautetta koskevat kyselyt lähetettäisiin työpaikkojen edustajille kaksi kertaa vuodessa, jolloin palautetta kysyttäisiin edeltävän vuosipuoliskon aikana päättyneistä työpaikkajaksoista. Ehdotetun säännöksen mukaan 1.1.-30.6. välisenä aikana päättyneitä työpaikkajaksoja koskeva palaute kerättäisiin 1.7.-31.8. välisenä aikana. 1.7.-31.12. välisenä aikana päättyneitä työpaikkajaksoja koskeva palaute kerättäisiin seuraavan vuoden 1.1.-28.2. (karkausvuonna 29.2.) välisenä aikana. Käytännössä palautetta kerättäisiin siten, että

Opetushallitus muodostaisi vastauslinkit koulutuksen järjestäjien haettavaksi heti keruujakson ensimmäisenä päivänä (1.1. tai 1.7.). Koulutuksen järjestäjä toimittaisi vastauslinkin työpaikan edustajalle haluamaan ajankohtana ja työpaikan edustajan olisi mahdollista vastata kyselyyn 28.2. tai 31.8. saakka. Tämän aikarajan jälkeen kyselyyn vastaaminen ei olisi enää mahdollista. Koulutuksen järjestäjän vastuulla olisi toimittaa vastauslinkit siten, että työpaikan edustajille jäisi riittävästi aikaa kyselyyn vastaamiseen.

Samalla työpaikalla saattaa olla useita opiskelijoita oppi- tai koulutussopimukseen perustuvassa osaamisen hankkimisessa vuosipuoliskon palautejakson aikana. Toisaalta myös yksittäisellä opiskelijalla voi olla useita lyhyempiä työpaikkajaksoja samalla työpaikalla vuosipuoliskon aikana. Ei olisi kuitenkaan tarkoituksenmukaista, että samalle työpaikan edustajalle lähetettäisiin useita erillisiä kyselyitä vuosipuoliskon aikana päättyneiden työpaikkajaksojen perusteella. Pykälän 3 momentissa säädettäisiin siitä, mitkä työpaikkajaksot ovat yhden kyselyn kohteena. Ehdotetun säännöksen mukaan yhden kyselyn kohdejoukkona olisivat koulutuksen järjestäjän opiskelijoiden tietyssä työpaikassa 2 momentissa tarkoitettuna ajanjaksona päättyneet työpaikkajaksot. Työpaikkakysely lähetettäisiin, jos työpaikassa on vuosipuoliskon aikana suoritettu yksikin kyseisen koulutuksen järjestäjän opiskelijan työpaikkajakso. Toisaalta jos työpaikassa on vuosipuoliskon aikana suoritettu useiden saman koulutuksen järjestäjän opiskelijoiden työpaikkajaksoja tai saman opiskelijan useampi työpaikkajakso, työpaikan edustajalle lähetetään tässäkin tilanteessa vain yksi kysely. Vastausten painotuksesta työpaikkajakson keston ja lukumäärän perusteella säädettäisiin asetuksen 23 §:ssä.

21 §. Työpaikkaohjaajakyselyn palautteen kerääminen

Pykälässä säädettäisiin työpaikkaohjaajakyselyn palautteen keräämisestä. Työpaikkaohjaajakyselyssä käytettäisiin samankaltaista automaattista palautekyselyn lähettämismenettelyä kuin opiskelijapalautteessa. Ehdotetun säännöksen 1 momentin mukaan Opetushallitus lähettäisi palautekyselyn opiskelijan vastuulliselle työpaikkaohjaajalle. Opetushallitus lähettäisi palautekyselyn vastuulliselle työpaikkaohjaajalle koulutuksen järjestäjän Koski-tietovarantoon tallentamien yhteystietojen perusteella. Vastuullisen työpaikkaohjaajan ei kuitenkaan tarvitsisi itse vastata kyselyyn, vaan hän voisi halutessaan toimittaa kyselyn eteenpäin vastattavaksi jollekin toiselle henkilölle, joka on osallistunut opiskelijoiden ohjaamiseen.

Ehdotetun säännöksen mukaan kysely lähetettäisiin, kun työpaikkajakso on suoritettu. Työpaikkajakson suorittamisella tarkoitettaisiin jakson suorittamisen päättymistä HOKS:issa suunnitellun mukaisesti vastaavalla tavalla kuin työpaikkakyselyn yhteydessä. Tieto työpaikkajakson suorittamisesta saataisiin EHoksiin kirjattujen tietojen perusteella.

Samalla vastuullisella työpaikkaohjaajalla voi olla ohjattavana useita opiskelijoita. Lähtökohtaisesti palautekysely lähetettäisiin jokaisen suoritettujen työpaikkajakson jälkeen, mutta jotta samalle ohjaajalle ei lähetettäisi samaan aikaan useita erillisiä samaa koulutuksen järjestäjää ja tutkintoa koskevia kyselyitä, ehdotetun säännöksen mukaan kyselyt niputettaisiin siten, että koulutuksen järjestäjän tiettyä tutkintoa suorittavia opiskelijoita koskevat palautekyselyt lähetettäisiin kaksi kertaa kuukaudessa. Yhteen kyselyyn niputettaisiin kuukauden 1.-15. päivänä suoritettuja työpaikkajaksoja koskevat palautekyselyt sekä kuukauden 16. päivän ja viimeisen päivän välillä suoritettuja työpaikkajaksoja koskevat palautekyselyt. Vastuullinen työpaikkaohjaaja vastaisi siis vain yhteen kyselyyn edellä mainittuina ajanjaksoina suoritettujen samaa tutkintoa suorittavien opiskelijoiden työpaikkajaksojen osalta. Yhteen kyselyyn niputettujen työpaikkajaksojen kesto ja lukumäärät otettaisiin huomioon vastausten pisteiden painotuksessa 23 §:ssä säädetyn mukaisesti.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin kyselyn vastausajasta. Ehdotetun säännöksen mukaan kyselyn vastausaika olisi 30 vuorokautta kyselyn lähettämisestä, kuitenkin enintään 60 vuorokautta työpaikkajakson suorittamisesta. Vastausaika koskeva sääntely olisi yhdenmukainen opiskelijapalautteen vastausaika koskevan ehdotetun 16 §:n 3 momentin säännöksen kanssa. Käytännössä palautekyselyn vastauslinkki lähetettäisiin vastuulliselle työpaikkaohjaajalle automaattisesti heti, kun työpaikkajakso on EHoksiin tallennetun päivämäärätiedon mukaisesti suoritettu, mutta yksittäistapauksissa esimerkiksi teknisistä syistä kysely voitaisiin lähettää myös tätä myöhemmin. Vastausaika olisi kuitenkin enintään 60 vuorokautta työpaikkajakson suorittamisesta. Tämä takaraja olisi tarpeellinen, koska palautejakson päättymisen jälkeen saapuneita vastauksia ei enää käytännössä voitaisi ottaa huomioon kyseisen palautejakson rahoituksen perusteena. Yksittäistapauksissa palautekysely voisi siis jäädä kokonaan lähettämättä, jos esimerkiksi virheelliset yhteystiedot huomataan vasta 60 vuorokauden aikarajan jälkeen. Kyse ei kuitenkaan ole yksilön oikeudesta tai velvollisuudesta antaa palautetta, vaan rahoituksen perusteena käytettävän palautteen keräämisestä. Rahoituksen määräytymisen kannalta ei ole merkitystä sillä, että yksittäisellä työpaikkaohjaajalla ei ole ollut mahdollisuutta antaa palautetta.

22 §. Työelämäpalautteen kysymykset ja pisteytys

Pykälässä säädettäisiin työelämäpalautteen kysymyksistä ja vastausten pisteytyksestä. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin työpaikkakyselyn väittämistä. Nämä väittämät olisivat:

- 1) Yhteistyö oppilaitoksen kanssa on sujuvaa.
- 2) Oppilaitos tiedottaa hyvin ammatilliseen koulutukseen liittyvistä yhteistyön mahdollisuuksista.
- 3) Olemme tyytyväisiä oppilaitoksen tapaan hoitaa oppi- ja koulutussopimusten laadintaan liittyvät käytännön asiat.
- 4) Oppilaitos järjestää työelämässä oppimisen työpaikan tarpeet huomioiden.
- 5) Oppilaitos tarjoaa mahdollisuutta ennakoida työpaikkamme osaamisen kehittämistarpeita ja sen avulla kehittää toimintaamme.
- 6) Voisimme rekrytointitilanteessa palkata tästä oppilaitoksesta valmistuneita opiskelijoita.
- 7) Oppilaitoksella on kyky kehittää toimintaansa saamansa palautteen perusteella.
- 8) Voimme suositella oppi- tai koulutussopimussyhteistyötä oppilaitoksen kanssa.
- 9) Olemme tyytyväisiä oppilaitoksen toimintaan järjestää työelämässä oppimista.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin työpaikkaohjaajakyselyn väittämistä. Nämä väittämät olisivat:

- 1) Yhteistyö oppilaitoksen kanssa oli sujuvaa.
- 2) Oppilaitos varmisti etukäteen opiskelijan riittävät valmiudet työelämässä oppimiseen.

- 3) Oppilaitos varmisti, että työtehtävät edistävät opiskelijan oppimista suunniteltujen tavoitteiden mukaisesti.
- 4) Oppilaitos varmisti, että työpaikkaohjaajilla tai mentorilla oli tiedossa opiskelijan henkilökohtaiseen osaamisen kehittämissuunnitelmaan (HOKS) kirjatut tavoitteet.
- 5) Oppilaitos tarjosi riittävästi tukea opiskelijan oppimisen ohjaamiseen.
- 6) Oppilaitos tarjosi riittävästi tukea opiskelijan osaamisen kehittymisen arvioimiseen ja palautteen antamiseen opiskelijalle.
- 7) Oppilaitoksella on kyky kehittää työelämässä oppimista saamansa palautteen perusteella.
- 8) Olen tyytyväinen oppilaitoksen toimintaan järjestää työelämässä oppimista.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin kyselyiden väittämiin annettujen vastausten pisteytysasteikosta. Ehdotettu pisteytysasteikko vastaisi opiskelijapalautteessa käytettävää pisteytysasteikkoa. Ehdotettu pisteytysasteikko olisi:

5 pistettä täysin samaa mieltä

4 pistettä jokseenkin samaa mieltä

3 pistettä osin samaa osin eri mieltä

2 jokseenkin eri mieltä

1 täysin eri mieltä

Ehdotetun säännöksen mukaan myös täysin eri mieltä olevasta vastauksesta annettaisiin 1 piste. Tällä kannustettaisiin keräämään palautetta, sillä myös mahdollinen negatiivinen palaute olisi merkityksellistä koulutuksen laadun kehittämisen kannalta.

23 §. Työelämäpalautteen painotus ja laskenta

Pykälässä säädettäisiin työelämäpalautekyselyiden vastausten painotuksesta ja rahoituksen myöntämisessä huomioon otettavien pisteiden laskennasta. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin siitä, mikä osuus työelämäpalautteen perusteella myönnettävästä vaikuttavuusrahoituksesta myönnettäisiin työpaikkakyselyn perusteella ja mikä osuus työpaikkaohjaajakyselyn perusteella. Ehdotetun säännöksen mukaan työelämäpalautteen perusteella jaettavasta vaikuttavuusrahoituksesta 1/4 myönnettäisiin työpaikkakyselyn perusteella ja 3/4 työpaikkaohjaajakyselyn perusteella. Työpaikkaohjaajakyselyn painoarvo olisi suurempi, koska työpaikkaohjaajien ja koulutuksen järjestäjien välinen yhteistyö on tiiviimpää ja jatkuvampaa kuin työpaikkakyselyyn vastaavien työpaikan edustajien yhteistyö koulutuksen järjestäjän kanssa. Työpaikkaohjaajakyselystä saatavan palautteen merkitys koulutuksen laadun kehittämiseen olisi välittömämpää ja sen perusteella koulutuksen järjestäjät pystyisivät nopeastikin korjaamaan toiminnassaan mahdollisesti havaittuja puutteita. Lisäksi työpaikkaohjaajakyselyyn vastaajien volyyymi olisi suurempi kuin työpaikkakyselyyn vastaajien.

Yksi palautekyselyiden vastaus voi koskea useita työpaikkajaksoja ja toisaalta yksittäiset työpaikkajaksot eroavat myös kestoaltaan. Jotta vastausten painoarvot olisivat yhteismitalliset, vastausten pistemääriä ehdotetaan painotettavaksi työpaikkajaksojen keston perusteella. Ehdotetun *2 momentin* mukaan kunkin vastauksen pistemäärä kerrottaisiin kyseisen vastauksen kohdejoukkona olevien työpaikkajaksojen kestolla päivinä. Työpaikkajakson kesto määriteltäisiin EHoksiin tallennettujen tietojen perusteella.

Työpaikalla tapahtuva osaamisen hankkiminen voi olla myös osa-aikaista, jolloin opiskelija ei hanki osaamista työpaikalla kaikkina työpaikkajaksoon kuuluvina päivinä, vaan esimerkiksi vain kahtena päivänä viikossa. Myös osa-aikaisuus ehdotetaan huomioitavaksi vastausten pistemäärien painottamisessa. Ehdotetun säännöksen mukaan otettaisiin huomioon vain työpaikalla hankittavan osaamisen osuus säännönmukaisista opiskelupäivistä, jos opiskelijan henkilökohtaisessa osaamisen kehittämissuunnitelmassa on sovittu, että opiskelija ei ole hankkimassa osaamista työpaikalla kaikkina osaamisen hankkimisjaksoon kuuluvina säännönmukaisina opiskelupäivinä. Ehdotettu säännös vastaisi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 32 b §:n 2 momentin säännöstä, jossa säädetään osa-aikaisen opiskelijan opiskeluvuoteen kuuluvien päivien huomioon ottamisesta. Asetuksen pykälän 2 momentissa ehdotetaan lisäksi säädettäväksi, että työpaikalla hankittavan osaamisen osuutta määriteltäessä säännönmukaiseen opiskeluviikkoon katsottaisiin kuuluvaksi viisi opiskelupäivää. Tämä säännös vastaisi asetuksen 1 §:n 2 momentin säännöstä osa-aikaisen opiskelijan opiskeluvuoteen kuuluvien päivien huomioon ottamisesta. Esimerkiksi jos opiskelija olisi työpaikalla tapahtuvassa koulutuksessa kahtena päivänä viikossa, otettaisiin palautekyselyn vastauksen pistemäärän painottamisessa huomioon 2/5 kyseisen työpaikkajakson kestoista päivinä.

Pykälän *3 momentissa* säädettäisiin työpaikkaohjaajakyselyn järjestäjäkohtaisen vastausosuuden ja sen perusteella laskettavan katokorjauskertoimen laskemisesta. Ehdotetun säännöksen mukaan työpaikkaohjaajakyselylle laskettaisiin kyselyn kohdejoukkona olleiden työpaikkajaksojen päivien yhteismäärän ja saatujen vastausten kattamien työpaikkajaksojen päivien yhteismäärän perusteella järjestäjäkohtainen vastausosuus, joka olisi saatujen vastausten kattamien työpaikkajaksojen päivien yhteismäärä jaettuna kyselyn kohdejoukkona olleiden työpaikkajaksojen päivien yhteismäärällä. Tätä vastausosuutta painotettaisiin katokorjauskertoimella vastaavasti kuten opiskelijapalautteessa. Katokorjauskerroin ehdotetaan määriteltäväksi vastaavasti kuin opiskelijapalautteen 18 §:n 2 momentissa säädetty katokorjauskerroin. Koulutuksen järjestäjän työpaikkaohjaajakyselyn vastausten 2 momentissa säädetyllä tavalla määriteltyjen pisteiden yhteismäärä kerrottaisiin järjestäjäkohtaisella katokorjauskertoimella, jolloin saataisiin painotettujen pisteiden määrä.

Pykälän *4 momentissa* säädettäisiin rahoituksen perusteena huomioon otettavien pisteiden määrästä. Ehdotetun säännöksen mukaan työpaikkakyselyn ja työpaikkaohjaajakyselyn perusteella myönnettävän vaikuttavuusrahoituksen perusteena olisi kyseisen kyselyn vastausten painotettujen pisteiden yhteenlaskettu määrä. Työpaikkakyselyssä painotettu pistemäärä saataisiin suoraan painottamalla vastauksia 2 momentissa säädetyllä tavalla työpaikkajaksojen keston perusteella. Työpaikkaohjaajakyselyssä painotettu pistemäärä saataisiin painottamalla vastauksia sekä työpaikkajaksojen keston perusteella että katokorjauskertoimella.

24 §. Voimaantulo

Pykälässä säädettäisiin asetuksen voimaantulosta. Pykälän *1 momentin* mukaan asetuksen ehdotetaan tulevan voimaan 1.1.2021. Pykälän *2 momentin* asetusta sovellettaisiin ensimmäisen kerran myönnettäessä varainhoitovuoden 2021 rahoitusta. Varainhoitovuoden rahoitusta myönnettäessä

sovellettaisiin siis esimerkiksi asetuksessa säädettyjä uusia tutkintojen kustannusryhmien ja muiden rahoitukseen vaikuttavien tekijöiden painokertoimia.

Lausuntokierroksella olleen hallituksen esitysluonnoksen mukaan työelämäpalautetta käytettäisiin rahoituksen myöntämisperusteena ensimmäisen kerran varainhoitovuonna 2023. Opiskelijapalautteen automaattinen kerääminen puolestaan on suunniteltu otettavaksi käyttöön 1.7.2021, josta lähtien kerättävää palautetta käytetään varainhoitovuoden 2023 rahoituksen myöntämisen perusteena. Pykälän 3 *momentissa* säädettäisiin, että asetuksen opiskelija- ja työelämäpalautetta koskevia säännöksiä sovellettaisiin ensimmäisen kerran myönnettäessä varainhoitovuoden 2023 rahoitusta. Myönnettäessä varainhoituvuosien 2021 ja 2022 rahoitusta, sovellettaisiin tämän asetuksen voimaan tullessa voimassa olleita opiskelijapalautetta koskevia säännöksiä. Opiskelijapalautteen keräämisessä noudatettaisiin siis voimassa olevan ammatillisen koulutuksen rahoitusasetuksen (682/2017) säännöksiä 30.6.2021 saakka ja varainhoitovuoden 2021 ja 2022 rahoitus myönnettäisiin kyseisen asetuksen säännösten mukaisesti. Ehdotetun säännöksen mukaan 18 §:n 2 momentin katokorjauskerrointa koskevaa säännöstä sovelletaan ensimmäisen kerran myönnettäessä varainhoitovuoden 2021 rahoitusta, eli ehdotuksen mukaan muutettu katokorjauskerroin otettaisiin käyttöön jo varainhoitovuoden 2021 rahoitusta myönnettäessä.

Pykälän 4 *momentissa* olisi vanhan asetuksen kumoamissäännös. Säännöksen mukaan nyt ehdotettavalla asetuksella kumottaisiin ammatillisen koulutuksen rahoituksen laskentaperusteista annettu opetus- ja kulttuuriministeriön asetus (682/2017).

25 §. Maksuttomuuden korotuskerrointa koskevat siirtymäsäännökset

Uusi oppivelvollisuuslaki ja siihen liittyvä koulutuksen maksuttomuus tulisi voimaan asteittain vuosina 2021-2024. Asetuksen 6 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi maksuttomuuden korotuskertoimesta, jolla painotettaisiin maksuttomaan koulutukseen oikeutettujen opiskelijoiden suorittamia opiskelijavuosia. Perusrahoituksen myöntämisessä käytetään aina varainhoitovuotta edeltävää vuotta edeltäneen vuoden toteutuneita opiskelijavuositietoja, joten siirtymäsäännöksellä tulisi huomioida, että maksuttomaan koulutukseen oikeutettuja opiskelijoita koskevia tietoja ei ole käytettävissä vuotta 2021 edeltävältä ajalta. Pykälän 1 *momenttiin* ehdotetun siirtymäsäännöksen mukaan varainhoitovuoden 2021 rahoitusta myönnettäessä maksuttomuuden korotuskertoimella painotettaisiin vuonna 2003 ja sen jälkeen syntyneiden opiskelijoiden ajalla 1.8.-31.12.2019 suorittamia opiskelijavuosia. Ehdotettu kohdejoukko vastaisi iältään ja laajuudeltaan sitä opiskelijajoukkoa, joka vuonna 2021 tulee oikeutetuksi maksuttomaan koulutukseen 1.8.2021 lähtien. Vastaavasti varainhoitovuoden 2022 rahoitusta myönnettäessä ehdotetaan painotettavaksi maksuttomuuden korotuskertoimella vuonna 2003 ja sen jälkeen syntyneiden opiskelijoiden vuonna 2020 suorittamia opiskelijavuosia, mikä myös vastaisi iältään ja laajuudeltaan sitä kohdejoukkoa, joka on oikeutettu maksuttomaan koulutukseen varainhoitovuonna 2022 järjestettävässä koulutuksessa.

Pykälän 2 *momentissa* säädettäisiin varainhoituvuosia 2023-2026 koskevasta siirtymäajasta, jolloin käytettävissä on 1.8.2021 lähtien toteutuneita tietoja maksuttomaan koulutukseen oikeutettujen opiskelijoiden suorittamista opiskelijavuosista. Varainhoituvuosien 2023-2026 rahoituksessa tulisi kuitenkin edelleen simuloida maksuttomaan koulutukseen oikeutettujen ensimmäisen ja toisen ikäluokan opiskelijoiden toteutuneiden opiskelijavuosien määrää, koska maksuttomaan koulutukseen oikeutettuja opiskelijoita on varainhoitovuonna 2023 tosiasiaa jo kolme ikäluokkaa, varainhoitovuonna 2024 neljä ikäluokkaa ja varainhoitovuonna 2025 viisi ikäluokkaa. Oikeus maksuttomaan koulutukseen kestäisi lähtökohtaisesti sen kalenterivuoden loppuun saakka, jona opiskelija täyttää

20 vuotta, eli 4,5 vuotta. Maksuttomuuden piirissä olisi siis lähtökohtaisesti viisi ikäluokkaa kerrallaan. Oikeus maksuttomaan koulutukseen päättyisi kuitenkin toisen asteen tutkinnon suorittamiseen ja käytännössä useimmat opiskelijat suorittavat ammatillisen tutkinnon noin kolmessa vuodessa. Toisaalta oikeutta maksuttomaan koulutukseen voitaisiin pidentää oppivelvollisuuslain 16 §:ssä säädetyillä perusteilla, joten maksuttomuus voisi kestää myös pidempään kuin 4,5 vuotta.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetun säännöksen mukaan sen lisäksi, mitä 10 §:n 2 momentin 3 kohdassa säädetään, varainhoitovuoden 2023 rahoitusta myönnettäessä painotetun opiskelijavuosimäärän laskennassa otettaisiin huomioon myös 6 §:ssä säädetyllä maksuttoman koulutuksen kertoimella painotetut vuosina 2003 ja 2004 syntyneiden opiskelijoiden vuonna 2021 suorittamat opiskelijavuodet. Varainhoitovuoden 2024 rahoitusta myönnettäessä otettaisiin huomioon myös vuosina 2003 ja 2004 syntyneiden opiskelijoiden vuonna 2022 suorittamat opiskelijavuodet. Varainhoitovuoden 2025 rahoitusta myönnettäessä otettaisiin huomioon myös vuosina 2003 ja 2004 syntyneiden opiskelijoiden vuonna 2023 suorittamat opiskelijavuodet. Varainhoitovuoden 2026 rahoitusta myönnettäessä otettaisiin huomioon myös vuonna 2004 syntyneiden opiskelijoiden vuonna 2024 suorittamat opiskelijavuodet.

Vuonna 2003 syntyneet nuoret ovat aloittaneet opintonsa pääsääntöisesti syksyllä 2019, jolloin vuoden 2023 lopussa tulisi opintojen aloittamisesta kuluneeksi 4,5 vuotta. Näin ollen vuonna 2003 syntyneitä opiskelijoita ei otettaisi huomioon enää varainhoitovuoden 2026 rahoitusta myönnettäessä, jolloin käytetään vuoden 2024 toteutuneita tietoja. Varainhoitovuoden 2027 rahoitusta myönnettäessä käytettäisiin ensimmäisen kerran pelkästään maksuttomaan koulutukseen oikeutettujen opiskelijoiden toteutuneita opiskelijavuositietoja.

Simuloitujen opiskelijavuosien käyttämiseen liittyy useita epätarkkuuksia, joita ei kuitenkaan ehdoteta otettavaksi siirtymäsäännöksissä yksityiskohtaisesti huomioon. Kaikki vuosina 2003 ja 2004 syntyneet nuoret eivät välttämättä aloita toisen asteen koulutuksessa sen vuoden aikana, kun he täyttävät 16 vuotta, vaikka siirtymäsäännöksissä käytetyt simulointisäännöt näin olettavat. Lisäksi maksuttomuuden piirissä olisivat vain Suomessa vakituisesti asuvat opiskelijat, mutta myöskään tätä rajoitusta ei ehdoteta siirtymäsäännöksissä huomioitavaksi. Siirtymäsäännöksissä ei otettaisi huomioon myöskään maksuttomuuden pidennyksiä. Nämä yksinkertaistukset katsotaan perustelluiksi, koska näiden yksityiskohtien huomioon ottaminen monimutkaistaisi siirtymäaikaan liittyviä säännöksiä, mutta ei kuitenkaan merkittävästi vaikuttaisi rahoituksen määräytymiseen.

26 §. Vaikuttavuusrahoituksen jakautumista koskeva siirtymäsäännös

Pykälässä olisi vaikuttavuusrahoituksen jakautumista koskeva siirtymäsäännös. Siirtymäsäännös on tarpeen, koska opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta annetun lain 532/2017 voimaantulosäännöksen 7 momentin mukaan vaikuttavuusrahoituksen määräytymisperusteena ei varainhoitovuonna 2021 käytetä tutkinnon osia suorittaneiden työllistymistä tai jatko-opintoihin siirtymistä. Lisäksi työelämäpalaute otettaisiin käyttöön vasta varainhoitovuoden 2023 rahoituksen myöntämisperusteena. Ehdotetun siirtymäsäännöksen mukaan varainhoitovuonna 2021 ja 2022 vaikuttavuusrahoituksesta myönnettäisiin 3/4 työllistymisen ja jatko-opintoihin siirtymisen perusteella ja 1/4 opiskelijapalautteen perusteella. Rahoituslain muutoslain voimaantulosäännöksen mukaisesti varainhoitovuonna 2021 rahoituksen perusteena huomioitaisiin vain koko tutkinnon suorittaneiden työllistytminen ja jatko-opintoihin siirtyminen.

3 Keskeiset vaikutukset

Opiskelijavuoteen kuuluvat päivät

Opiskelijavuoteen kuuluvien päivien laskentatavan muuttaminen (1 §) selkeyttäisi ja yhdenmukais-
taisi opiskelijavuoteen kuuluvien päivien laskentaa. Nykyisin voimassa ollut säännös, jonka mu-
kaan alle neljän viikon lomajaksot eivät ole vaikuttaneet opiskelijavuoteen kuuluvien päivien las-
kentaan, on saattanut johtaa lomajaksojen keston määrittelyyn ja sijoitteluun opiskelijavuoteen kuu-
luvien päivien määrän maksimoinnin näkökulmasta. Opiskelijavuoteen kuuluvien päivien määrä on
voinut olla erilainen lomien sijoittelusta riippuen, vaikka todellisia opiskelupäiviä olisikin ollut yhtä
paljon. Käytännössä on ollut esimerkiksi tilanteita, joissa keväällä valitut opiskelijat ovat aloittaneet
opiskelun kesäkuussa lyhyellä orientaatiojaksolla ja tämän jälkeen aloittaneet alle neljän viikon ke-
säloman jälkeen varsinaiset opinnot elokuussa, jolloin rahoitusta on myönnetty myös alle neljän vii-
kon kesäloman ajaksi.

Koulutuksen järjestäjän tulee ilmoittaa yli neljä viikkoa kestävät koulutuksen järjestäjän päättämät
lomajaksot Koski-tietovarantoon. Vuosien 2018 ja 2019 tietojen perusteella yli neljän viikon lomien
määrä on laskenut vuodesta 2018 vuoteen 2019 noin 20 prosenttia. Vuonna 2018 yli 4 viikon lo-
mien osuus opiskelijavuosisikertymästä oli 4,0 prosenttia ja vuonna 2019 puolestaan 3,2 prosenttia.
Yli neljän viikon lomajaksoja oli kirjattu eniten heinäkuulle, jolloin vuonna 2018 yli neljä viikkoa
jatkuneella lomalla oli 45,2 prosenttia opiskelijavuosisista ja vuonna 2019 vastaavasti 33,7 prosenttia.
Järjestäjittäin tarkasteltuna vuoden 2019 heinäkuussa noin 45 prosenttia järjestäjistä ei ilmoittanut
yli neljän viikon kestäviä lomia. Mediaani lomien osuudesta järjestäjittäin heinäkuussa 2018 oli 16
prosenttia ja vuonna 2019 osuus oli laskenut kolmeen prosenttiin. Vuoden 2019 kesäkuussa aloitti
perustutkintokoulutuksessa noin 1 200 opiskelijaa enemmän kuin vuonna 2018, mikä kattaa 2/3
osaa heinäkuun yli viikon lomakertymän vähennyksestä.

Alle neljän viikon lomajaksoista ei saada kattavia tietoja Koski-tietovarannosta, koska koulutuksen
järjestäjät eivät ole velvoitettuja tallentamaan alle neljä viikkoa kestäviä lomajaksoja. Eräät järjestä-
jät ovat kuitenkin jo nyt tallentaneet myös lyhyet lomajaksot. Tietojen perusteella voidaan arvioida,
että opiskelijavuosisikertymään sisältyvien lyhyiden eli alle 4 viikon lomajaksojen osuus olisi noin 6
prosenttia opiskelijavuosisikertymästä.

Kustannusryhmien painokertoimet

Keskimääräisen kustannustiedon perusteella vuosien 2018 ja 2019 välillä ei ole merkittävää kustan-
nustason muutosta. Seurantaryhmittäin raportoiduissa kustannuksissa oli kuitenkin vuosikohtaista
vaihtelua. Vuosien 2018 ja 2019 keskimääräiset kustannukset:

Vuosi	Ammatillisen koulu- tuksen bruttokustan- nus, €	Opiskelijavuodet yhteensä	Yksikkökustan- nus, €/opv	Muutos
2018	1 811 517 603	170 775	10 608	
2019	1 837 355 177	174 329	10 540	-0,6 %
Keskimäärin			10 573	

(Vuosi 2019 alustavien, järjestäjien tarkistamien tietojen mukaisena, 11.6.2020)

Tutkintorakenteen mukaiset tutkinnot jaettaisiin jatkossakin viiteen kustannusryhmään, mutta kustannusryhmien painokertoimia muutettaisiin ja osa tutkintoista siirtyisi toiseen kustannusryhmään. Tutkintojen sijoittuminen uusiin kustannusryhmiin painottaisi kustannusryhmiä muutosten osalta uudelleen ja vaikuttaisi kustannusryhmän kertoimen arvoon painotetun yksikkökustannuksensa mukaan joko nostavasti tai laskevasti.

Tutkintojen sijoittuminen uusiin kustannusryhmiin voidaan esittää toteutuneiden opiskelijavuosien kustannusryhmittäisillä muutoksilla vuosilta 2018 ja 2019. Vuoden 2019 tietoja tullaan käyttämään vuoden 2021 rahoituksen laskennassa. Kustannusryhmien muutoksilla vuoden 2018 tiedoissa ei ole enää vaikutusta rahoitukseen. Opiskelijavuosina lasketut suurimmat muutokset tapahtuisivat kustannusryhmien 2 ja 3 välillä. Kustannusryhmän 2 opiskelijavuosimäärä puolittuisi ja vastaavasti kustannusryhmän 3 opiskelijavuosimäärä nousisi noin nelinkertaiseksi aikaisemmasta.

Perustutkinnoissa suurimmat muutokset aiheutuvat aiemmin kustannusryhmään 2 kuuluneiden tekniikan ja palvelualojen perustutkintojen siirtymisestä kustannusryhmään 3 sekä kustannusryhmään 1 sijoittuneen liiketoiminnan perustutkinnon siirtymisestä kustannusryhmään 2. Noin 50 prosentilla perustutkinnoista kustannusryhmä nousisi. Ammatti- ja erikoisammattitutkinnoista puolestaan noin 80 prosentilla kustannusryhmä laskisi. Kustannusryhmän laskemiseen vaikuttaisi erityisesti kustannuksiltaan halvemman oppisopimuskoulutuksen suuri osuus ammatti- ja erikoisammattitutkinnoissa.

Seuraavassa taulukossa esitetään kustannusryhmien muutokset tutkintotyypeittäin. Suuri osa tutkintorakenteeseen kuuluvista ammatti- ja erikoisammattitutkinnoista on poistumassa 31.12.2021 päättyvän siirtymäajan jälkeen, ja taulukossa onkin esitetty erikseen tutkintorakenteesta poistuvat tutkinnot. Uudella tutkinnolla tarkoitetaan tutkintoja, jonka perusteet ovat tulleet voimaan ammatillisen koulutuksen reformin jälkeen.

Tutkintotyyppi / muutos tutk.rakenteessa	Kustannusryhmän muutos			Kaikki yhteensä
	laskee	pysyy	nousee	
Perustutkinto		34	38	72
Uusi tutkinto		7	9	16
Poistuva tutkinto		9	15	24
Säilyvä tutkinto		18	14	32
Ammattitutkinto	194	40	1	235
Uusi tutkinto	39	6		45
Poistuva tutkinto	140	28	1	169
Säilyvä tutkinto	15	6		21
Erikoisammattitutkinto	141	28		169
Uusi tutkinto	32	7		39
Poistuva tutkinto	95	19		114
Säilyvä tutkinto	14	2		16
Kaikki yhteensä	335	102	39	476

Opiskelijavuosien sijoittuminen nykyisistä uusiin kustannusryhmiin:

Vuosi	Kustannusryhmä	Nykyinen kerroin	Uusi kerroin	Opiskelija- vuodet nykyinen kustannusryhmä	Osuus opiskelijavuodesta kustannusryhmittäin	Opiskelija- vuodet uusi kustannusryhmä	Osuus opiskelijavuodesta uusiin kustannusryhmiin	Opv:ien muutos kustannusryhmien muuttuessa
2 018	1	0,7	0,73	28 393	18 %	28 400	18 %	-7
	2	0,99	0,91	105 819	66 %	52 127	32 %	53 692
	3	1,23	1,07	12 807	8 %	66 379	41 %	-53 572
	4	1,59	1,43	12 719	8 %	12 834	8 %	-115
	5	2,33	2,19	1 155	1 %	1 155	1 %	0
2018 Summa				160 894	100 %	160 894	100 %	
2 019	1	0,7	0,73	27 892	17 %	28 966	18 %	-1 074
	2	0,99	0,91	109 080	67 %	53 035	32 %	56 045
	3	1,23	1,07	12 642	8 %	67 519	41 %	-54 877
	4	1,59	1,43	13 128	8 %	13 222	8 %	-94
	5	2,33	2,19	1 176	1 %	1 176	1 %	0
2019 Summa				163 918	100 %	163 918	100 %	

Uusilla kustannusryhmien kertoimilla ja tutkintojen sijoittumisella olisi vaikutusta rahoituksen jakautumiseen koulutuksen järjestäjien välillä, koska koulutuksen järjestäjien profiili on erilainen ja rahoitus lasketaan suhteellisina osuuksina. Ehdotettuja muutoksia on arvioitu vertaamalla vuoden 2020 varsinaisen suoritepäätöksen mukaista laskennallista rahoitusta ehdotuksen mukaisilla kertoimilla laskettuun rahoitukseen. Jos monialaisen koulutuksen järjestäjän profiili ja suoritteiden toteuma on keskimääräinen, muutoksella ei ole suurta vaikutusta järjestäjän saamaan rahoitukseen. Suurimmat muutokset kohdistuvat kapea-alaisiin koulutuksen järjestäjiin ja sellaisiin järjestäjiin, joiden koulutustarjonta on painottunut ammatti- ja erikoisammattitutkintoihin. Prosentuaaliset muutokset ovat suurimpia pienillä järjestäjillä. Rahoitus nousisi aikaisempaan verrattuna prosentuaalisesti eniten liiketoiminnan perustutkinnon järjestämiseen painottuneilla koulutuksen järjestäjillä. Myös tekniikan ja palvelualojen perustutkintokoulutukseen sekä valmentavaan koulutukseen keskimääräistä enemmän painottuneilla järjestäjillä rahoitus nousisi jonkin verran.

Kustannusryhmä- ja kerroinmuutosten vaikutus järjestäjien rahoitukseen laskennallisesti:

Rahoituksen muutos euroina	Järjestäjien määrä	Rahoitusmuutoksen k.a. ,€	Rahoitusmuutos keskiarvo, %	Suurin lasku / pienin nousu %	Pienin lasku / suurin nousu %
-1000000--500001	7	-776 058	-6 %	-9 %	-3 %
-500000--1	88	-109 172	-5 %	-19 %	0 %
0-499999	45	98 158	4 %	0 %	15 %
500000-999999	4	709 190	3 %	1 %	6 %
1000000-1499999	5	1 199 521	8 %	2 %	22 %
1500000-2000000	1	1 788 089	12 %	12 %	12 %

Kustannusryhmä- ja kerroinmuutosten vaikutus järjestäjien rahoitukseen laskennallisesti ryhmiteltynä järjestäjän tavoitteellisten opiskelijavuosien mukaan:

Järjestäjän tavoitteelliset opiskelijavuodet 2020	Järjestäjien määrä	Muutos keskimäärin, €	Muutos keskimäärin %
<50	37	-13 582	-4,7 %
50-99	24	-25 464	-4,5 %
100-149	11	-26 036	-1,9 %
150-349	17	-83 795	-2,9 %
350-999	8	79 917	0,6 %
1000-1999	21	57 276	0,1 %
2000-2999	12	95 169	0,8 %
3000-3999	8	-190 154	-0,6 %
4000-5999	6	-10 936	0,0 %
6000-8000	4	208 241	0,4 %
>8000	2	297 157	0,4 %

Kustannusryhmä- ja kerroinmuutosten vaikutus järjestäjien rahoitukseen laskennallisesti ryhmiteltynä perusrahoituksen nykyisen profiilikertoimen mukaisesti:

Nykyinen profiilikerroin	Järjestäjien määrä	Rahoitus-muutoksen k.a. ,€	Rahoitusmuutos keskiarvo, %	Suurin lasku /pienin nousu %	Pienin lasku/suurin nousu %
<0,5	10	572	7 %	3 %	9 %
0,5-0,6	12	-46 674	-10 %	-19 %	4 %
0,6-0,7	8	32 214	-7 %	-14 %	6 %
0,7-0,8	8	-142 889	-5 %	-16 %	0 %
0,8-0,9	11	-66 988	-4 %	-11 %	4 %
0,9-1	16	313 501	3 %	-6 %	22 %
1-1,1	37	-19 287	0 %	-12 %	6 %
1,1-1,2	20	-231 335	-2 %	-9 %	6 %
1,2-1,3	2	-133 529	-6 %	-9 %	-3 %
1,3-1,4	5	-127 224	-8 %	-10 %	-6 %
1,4-1,5	11	-29 680	-4 %	-9 %	8 %
1,5-1,6	2	8 904	4 %	-1 %	9 %
1,6-1,7	1	-122 476	-5 %	-5 %	-5 %
1,8-1,9	2	-17 561	-1 %	-1 %	-1 %
>2	5	774 077	4 %	1 %	8 %

Opiskelija- ja työelämäpalaute

Siirtyminen opiskelijapalautteen automaattiseen keräämiseen vähentäisi koulutuksen järjestäjien työmäärää opiskelijapalautteen keräämisessä. Koulutuksen järjestäjien tulisi kuitenkin jatkossa huolehtia siitä, että opiskelijan ja vastuullisen työpaikkaohjaajan ajantasaiset sähköpostiosoitteet on tallennettu Koski-tietovarantoon.

Automaattinen palautteenkeruu mahdollistaisi kaikille kohderyhmään kuuluville opiskelijoille ja työelämän edustajille yhdenvertaisen mahdollisuuden antaa palautetta, mikä tuottaisi systemaattisesti asiakaspalautetietoa valtakunnallisesti. Tiedon luotettavuus kasvaisi ja tieto olisi koulutuksen järjestäjien ja eri tutkintojen ja alojen kesken vertailukelpoista, jolloin sitä voitaisiin hyödyntää kansallisessa tilastotiedon tuottamisessa. Mahdollisuus käyttää tietoa suoraan valtakunnallisesta tietovarannosta vähentäisi tarvetta tehdä muita kyselyitä vastaavista tiedoista.

Työpaikkakyselyn kohderyhmänä olisivat oppi- ja koulutussopimuksia tekevät, vastuullisessa asemassa olevat työpaikkojen edustajat, joiden yhteystiedot ovat koulutuksen järjestäjien omissa rekistereissä. Opetushallitukseen ei kerättäisi tästä kohderyhmästä henkilörekisteriä, vaan työpaikkakyselyn vastauslinkit luotaisiin automaattisesti ja toimitettaisiin koulutuksen järjestäjille edelleen työpaikoille lähetettäväksi järjestäjien omien asiakasrekisterien perusteella. Tämä työpaikkakyselyn manuaalinen lähettäminen työllistäisi jonkin verran koulutuksen järjestäjiä. Koulutuksen järjestäjät voisivat halutessaan automatisoida viestien lähettämisen omien tietojärjestelmiensä avulla, mikä vähentäisi käytännön työtä, mutta minkä ominaisuuden kehittäminen aiheuttaisi kustannuksia. Jatkossa myös tämän palautekyselyn lähettäminen voisi olla mahdollista automatisoida Opetushallituksen toimesta, jos siihen on edellytykset olemassa esimerkiksi tietojen ajantasaisuuden varmistamisen näkökulmasta.

Työelämä ja opiskelijat ovat ammatillisen koulutuksen keskeiset asiakkaat, joiden osaamistarpeisiin vastaaminen vaikuttaa elinkeinoelämän, yhteiskunnan ja yksilön toimintamahdollisuuksiin, menestymiseen, hyvinvointiin ja turvallisuuteen. Asiakastyytyväisyystietoa käytetään sekä valtakunnallisesti koulutusjärjestelmän laadun että koulutuksen järjestäjäkohtaisesti kunkin oman organisaation laadun seurantaan ja kehittämiseen. Ammatillisen koulutuksen toimijat hyödyntävät systemaattisesti ja jatkuvasti asiakkailta saamaansa palautetta ja muuta asiakastietoa palvelujensa ja toimintansa kehittämisen ja johtamisessa.

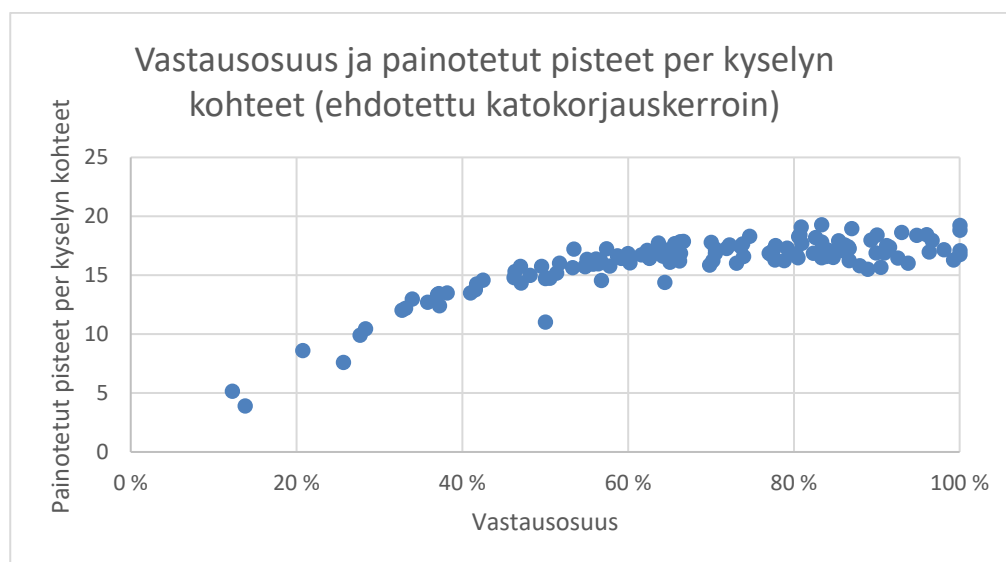
Työelämässä oppimisen laadun näkökulmasta työpaikkaohjaajat ovat keskeinen toimija, joilta saadun palautteen perusteella voidaan seurata koulutuksen järjestäjän kanssa tehtävän yhteistyön prosessien ja yksilöllisten opintopolkujen käytännön toteuttamisen toimivuutta ja laatua. Palautetta kerättäisiin systemaattisesti jokaisesta oppi- ja koulutussopimukseen perustuvasta osaamisen hankkimisen jaksosta, jolloin koulutuksen järjestäjillä olisi mahdollisuus reagoida mahdollisiin kehittämistarpeisiin nopeastikin. Samalla saataisiin tietoa työpaikkaohjaajien kokemuksista kansalliseen kehittämiseen.

Opiskelijoiden osaamistarpeiden ohella työpaikkojen osaamistarpeisiin vastaaminen on ammatillisen koulutuksen keskeinen tehtävä. Oppi- ja koulutussopimuksia tekevien työpaikkojen palautteen perusteella voitaisiin seurata ammatillisen koulutuksen järjestäjien kanssa tehtävän yhteistyön asiakaslähtöisyyttä, vaikuttavuutta ja laatua. Työpaikoilta palautetta kerättäisiin kaksi kertaa vuodessa ja sen avulla koulutuksen järjestäjillä olisi mahdollista seurata systemaattisesti oman organisaationsa palvelujen laatua. Samalla saataisiin tietoa työpaikkojen kokemuksista ammatillisen koulutuksen järjestelmästä kansalliseen kehittämiseen.

Katokorjauskerroin

Katokorjauskertoimen muuttamisen jälkeen vastausosuus vaikuttaisi edelleen merkittävästi järjestäjäkohtaiseen painotettuun pistemäärään, mutta sen vaikutus olisi nykyistä pienempi, jolloin vastausten laadun suhteellinen painoarvo kasvaisi. Koulutuksen järjestäjien rahoituksessa muutos näkyisi siten, että rahoitustaso laskisi niillä järjestäjillä, joilla vastausosuus on korkea, mutta vastausten laatu ei ole erityisen hyvää. Vastaavasti rahoitustaso nousisi niillä järjestäjillä, joilla vastausosuus ei ole erityisen korkea, mutta vastausten laatu on keskivertoa tai sitä parempaa. Koska vastausosuukissa on todettu olevan suurempaa hajontaa kuin vastausten laadussa, jakautuisi rahoitus myös nykyistä tasaisemmin järjestäjien kesken, kun laatua painotettaisiin hieman enemmän vastausosuuteen nähden. Aiemmin esitetty kuvaaja näyttäisi ehdotetulla katokorjauskertoimella laskettuna hajaantuneemmalta ja vähemmän pelkstä vastausosuudesta riippuvalta.

Vastausosuus ja painotetut pisteet per kyselyn kohteet (vuoden 2020 varsinaisen suoritepäätöksen rahoitusperusteena ollut aloituskysely, jos pisteet olisi laskettu ehdotetulla katokorjauskertoimella):

Seuraavat taulukot havainnollistavat, kuinka suuri osuus järjestäjistä jäi nykyisen täyden katokorjauksen vastausosuusrajan esitettyjen uusien rajojen alle vuonna 2020 ja miten katokorjauskerroin käytännössä vaikuttaisi painotettujen pisteiden muodostumiseen eri vastausosuuksin.

Taulukko: Järjestäjien määrä vastausosuuksittain vuoden 2020 varsinaisen suoritepäätöksen rahoitusperusteena olleissa opiskelijapalautekyselyissä

	Aloituskysely		Päätökysely: tutkinnot		Päätökysely: tutkinnon osat		Kaikki kyselyt yhteensä	
	lkm	osuus	lkm	osuus	lkm	osuus	lkm	osuus
vastausosuus								
alle 20 %	2	2 %	1	1 %	17	20 %	20	6 %
alle 70 %	66	51 %	79	62 %	67	77 %	212	62 %
alle 80 %	85	65 %	95	75 %	73	84 %	253	74 %
kaikki	130	100 %	127	100 %	87	100 %	344	100 %

Katokorjauskerroin ja painotetut pistemäärät, jos vastausosuus olisi ainoa vakioimaton muuttuja (suhteellinen painotettu pistemäärä kuvaa pisteiden suhteellisen määrän tasoittumista nykyiseen verrattuna):

Vastaus- osuus	Katokorjauskerroin		Painotettu pistemäärä, kun vastausten laatu on vakioitu		Suhteellinen painotettu pis- temäärä, kun vastausten laatu on vakioitu	
	Nykyinen	Ehdotus	Nykyinen	Ehdotus	Nykyinen	Ehdotus
100 %	1,00	1,000	100,0	100,0	100,0	79,3
95 %	1,05	1,053	100,0	100,0	100,0	79,3
90 %	1,11	1,111	100,0	100,0	100,0	79,3
85 %	1,18	1,176	100,0	100,0	100,0	79,3
80 %	1,25	1,250	100,0	100,0	100,0	79,3
75 %	1,26	1,333	94,8	100,0	94,8	79,3
70 %	1,27	1,429	89,1	100,0	89,1	79,3
65 %	1,28	1,531	83,2	99,5	83,2	78,9
60 %	1,28	1,633	76,9	98,0	76,9	77,6
55 %	1,28	1,735	70,4	95,4	70,4	75,6
50 %	1,27	1,837	63,7	91,8	63,7	72,8
45 %	1,26	1,939	56,9	87,2	56,9	69,1
40 %	1,25	2,041	50,0	81,6	50,0	64,7
35 %	1,23	2,143	43,1	75,0	43,1	59,4
30 %	1,21	2,245	36,3	67,3	36,3	53,4
25 %	1,19	2,347	29,6	58,7	29,6	46,5
20 %	1,16	2,449	23,1	49,0	23,1	38,8
15 %	1,12	2,449	16,8	36,7	16,8	29,1
10 %	1,09	2,449	10,9	24,5	10,9	19,4
5 %	1,04	2,449	5,2	12,2	5,2	9,7
0 %	1,00	2,449	0,0	0,0	0,0	0,0

4 Asian valmistelu ja lausuntopalaute

Asetus on valmisteltu opetus- ja kulttuuriministeriössä yhteistyössä Opetushallituksen kanssa.

Asetusluonnos on ollut lausuntokierroksella 26.8.-21.9.2020 Asetusluonnoksesta on pyydetty lausunnot keskeisiltä sidosryhmiltä sekä kaikilta ammatillisen koulutuksen järjestäjiltä.

Lausuntopalaute: täydentyy myöhemmin.

5 Voimaantulo

Asetus ehdotetaan tulevaksi voimaan 1.1.2021. Voimaantulo ja siirtymäsäännöksiä on selostettu tarkemmin asetusluonnoksen säännöskohtaisissa perusteluissa.